

ACTA SANCTORVM
MARTII
 A IOANNE BOLLANDO S.I.
 colligi feliciter cepta
 A CODEFRIDO HENSCHENIO
 ET DANIELE PAPEBROCHIO
 eiusdem Societatis Iesu
 aucta, digesta & illustrata
TOMVS II
*Cui praemittitur, Haereticorum antiquorum de se ac
 contra eorum veritate, doctrinae, fides ex vii. H. G. acceptis
 et fidei et veritate ad illud supplementum ex vii. librorum
 et alia vetera inter annos IV. et XIX. recensita digesta*
 EDITIO NOVISSIMA
 curante
IOANNE CARNANDET

PARISIIS & ROMAE APVD VICTOREM PALME AN DCCC LXX

ACTA SANCTORUM

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur

QUÆ EX LATINIS ET GRÆCIS, ALIARUMQUE GENTIUM ANTIQUIS MONUMENTIS

COLLIGERE CÆPIT

JOANNES BOLLANDUS, SOCIETATIS JESU,

ET

GODEFRIDUS HENSCHENIUS ET DANIEL PAPEBROCHIIUS,

SOCIETATIS JESU THEOLOGI

AUXERUNT, DIGESSERUNT ET ILLUSTRARUNT

EDITIO NOVISSIMA CUM ANIMADVERSIONIBUS EX TEMPORALIBUS D. PAPEBROCHII NUNC PRIMUM EX MSS. EDITIS
CURANTE JOANNE CARNANDIET

MARTII TOMUS SECUNDUS

COMPLECTENS DIES X MEDIOS A IX AD XIX

CUI PRÆMITTITUR MARTYROLOGIORUM ANTIQVORVM ORDO AC RATIO, CVM GENUINO MARTYROLOGIO BEBE EX VIII MSS. ACCEPTO, ET FLOH
LUGDUN. AD ILLUD SUPPLEMENTO EX III. SUBLINGENTUR ACTA GRÆCA INTRA DIEM IX ET XIX MENSIS DICESTA.

PARISIIS ET ROMÆ
APUD VICTOREM PALMÉ, BIBLIOPOLAM.

1865

ubi sub Galba

vel Tiberio cæsum Sanctum,

et loco a reorum supplicis etc dicto.

Cum sacro Cruce reponen et ipse S. Longini

ve n Commemore dicitur et inveniuntur tempore pass.

vel ab re inveniuntur in cruce etc.

A ubi sic ait: In platea, que vocatur Cappadocia, prope templum beatissimæ Virginis, cui agnomen Gradari, extat columna antiquitus erecta cum insculptis his verbis: Longinus, qui lancea Christi latus aperuit, sanguinemque ejus anno in detulit, hoc loco Cappadocia nuncup. sub Pteside Octavio decessit. Id Martii LXXII Galba Imperatore: ex eorum scilicet Actorum cubili, in quibus XXXVIII mens post Christi mortem trahitur Longinus rixasse: quibus contractum tenet Hippolytus, interfectum Longinum statutus annu post Christi mortem III, Tiberii Cæsaris XXI, die XXII Decembris: ut Tiberiu imperante quodam passus a gentilibus Christi discipulus, aut ab illis quorum Judæis fides sua causa veritas usquam tacens reperitur: Galbe septimestre imperium Novimanum persecutorum excepit, quom nullis contrariis edictis prohibentibus, mirum non est si benevni Prefecti, pro sua quisque vel crudelitate vel cupiditate, continuarent etiam post eadem Novius.

10 Interim, quomvis falsis, tamen tolerabilis dicitur parit aliquid ejus modis, in quo unice est Mantua, Cappadocia nomine aucta fuisse, quam ipsa que sub Romano Imperatoribus fuit Mantua, cuius ad mendacitate ipsius huius usque relique extant, uniplo mirorum cunctis videtur: mirum tamen Posservane ambigunt quomodo a suppliciorum frequentia potuerit locus iste, sive unde vixit Mantua Cappadocia dici: nam quomvis in libro de interpretatione nominum biblicorum Veteralium Bæor vulgariter attributo, Cappadocia, Mantus tortoris vocatur: mirum est tamen quomodo inciderit illa et tota nequaquam Hebraice significationem et videtur Hebraice loqui potere: et multa mirabilia sunt, si sub ea significatione ejusmodi nomen ut Mantuanus transisset. Quare eos existimo tunc primum de Cappadocia nomine nove urbis parti per istam voluntatem ponenda cogitasse, quando ab aliquo seculo peccatori sunt, Mægrys Longini corpus, quod ipse venerant, ejus esse, qui latus Domini aperuerat, eaque persuasione in eam aliqui ejusdem Acti ubi sive crediderunt accommodanda, ne tanto terrarum spatio, quanto a Cæsarea ad Mantua, distare sequendi locus a loco martyri diceretur.

§ II. De Christi sanguine invento Mantuarum corpore S. Longini et hujus illuminatione sub Cruce.

Cetero unum in eax tempore Caroli Magni et Leonis Pape III, paria insipide piadente civitatis refusa telus e habuit plantam urealem, que vasculam continebat hujusmodi quomvis tubuliculis. Jesu Christi sanguine: nec nisi a post repositione est corpus, quod quod videtur Longini esse inguierent Mantuanum, et quidem ejus de quo agitur militis, usquam parit Hippolytus, qui ista narrat. Cum enim hanc Cæsare in Cappadocia martyrium subisset tanto lectum numeris videtur confiteri, ut et consistit corpus illud esse Longini, omnino consequens est, si aliquis ex Romano milite Longinus pro Christo pde Mantua subisset martyrium, quomvisque decem sub persecutore, infra quatuor primo. Et e Christiani tempore, cuius corpus a sanctis Christianis in insula lamulom parit, repositione deinde, et superavit secundo, quo, interitum antiquorum monumentis videtur in diuersis, nullius alterius Longini nomen Occidentales. Et ubi de notavit quom Militis persecutoris, proinde haberi cepit, vel dicerentur, quod ante Lombardum inuentionem, fideliu Mantuanorum operi presentati et eorum, que Cæsare piam ferant culta, usum translato uti et Sanguinis miraculose. Fuit scilicet hujusmodi Baptista Mantuanus (quem ex hoc ipso collegimus eum, que paritur, Mantuanu populi, de Longino primum Mantua Evan-

gelium predicante, traditionem penitus ignorasse) quando D sic cecidit.

Secula post aliquot tua sunt translata per undas Corpora in Italiam, Christi enim sanguine sacro, Ad crucis excelste quondam vestigia lecto, Atque in vase breui terum post fata sepulto, Ultima divina sedes tibi Mantua nulu.

Hospitalitque fait... Hic requiescis adhuc...

12 Ad sacrum Christi sanguinem, qui simul cum aqua et perennis fluit latere, quod attinet, cum a fidelibus Jacobo in cucurbitula exceptum, itaque clam habitum, Angelica deui revelatione agnition fuisse a duobus qui Jaculo supervenerunt amichoretis, ne demum in pi cupisam salivari Baisapsaba venisse minus, Eclesiarum Orientis tradito est, ipsam Baisapsabam ut Sanctum x Septembris volentium qua tentito an et quatenus verisimilis sit, hoc non quero: hoc tamen non posse illius veritatem consistere cum Mantuanorum hodierno persuasione, qua credi voluit eandem, qui Christi latus percussit militem, Mærianum liquorem ex eo fluentem nec colligisse, Mantuanique etiam manibus delutum, ibidem nemine consensu defuisse. Verum si consensu nemine, unde id factum sciam? Conjecturam utique secuti sunt in eo fundatam, quod respecto illo presbitero thesauri, reperitur quomvis sit aliquid Longini corpus, quom iste passum sunt arbitrari, nec cogitarunt diversum esse ab eo cujus funosa erat eo sub nomine inter Latini memoriam.

13 Neque ejusmodi censura quomvis deringit solitudo factam in ejusmodi sacris rebus venerandis parati: est enim fatendum, quod subinde fatendum, proclive in ejusmodi conjecturas vulgus, ultra quod scitur et scribi potest aliquid dicere volens et dicitur solitum, circumstantiis nunnullis parum verisimilibus sacrarum antiquitatum substantiam existisse: nonet tamen indolentiam, pertinere ad Divinum providentiam reverentemque cavere, ne circa rei substantiam obrui falsitas, eamque tollitura fidelium religionem, ubique mendacia ipse miracula: que non sunt frequentia et diuturna, dici non possunt solo per credulitatis affectu a Deo trahi: vel nihil est quod veritate in seipso venerabile esse Deus possit miraculis avertare.

14 Habent igitur Græci, quod solum Angelica continebat revelato, e sacro Christi fluxisse latere id quod sub oleo, aut custodiam ipsius et mirabilis tangentiam superinfuso, continebat commissa S. Baisapsaba cucurbitula: Angelicæ collectum et adseratum obsequio, an hancimo sepulchrum circa antium ministerio non inquirunt: nam ut Jacobus vel Longinus ipsum, statim ut infra est lancea, prarumpentem excepere non apparet credibile. Habent Mantuan, id quod solum additu legenda inscripto dicit et facta de eo revelato ne substantia divinitus miraculo confirmantur: Christi sanguinem apud se esse: quidem et unde vel quomodo acceptum patentes ferunt ignorari, donec visum Deo fuerit revelare, cui pro causa indagamus heritantia placet fieri obsequium simplicitas.

15 Scimus et Constanti Niceni et Actone IX, ejusque antitatem sacro Romano Martyrologio, quod die IX Novembris fuit Beryti in Syria commemoratio magnus Salvatoris, que a Judæis crucifixa tam equosum ruitis angustiam, ut Orientales et Occidentales Ecclesiarum eo libertum aperuerit: hoc autem miraculum sub Constantino et Irene contigit, refecturque in Syberio in Chionon ad annum DCLXX, atque inde movis XI. processit Mantua Sanguinis inventionem. Scimus etiam sacri Crucis portionem aliquam tum in Anglia atque alibi, tum nominatum Bengis in S. Basilii ecclesiam asserenti per manus Leonis Abbatis Britanni cu missa a Constanti Theodoro, Indictum Hæresoly-monum Reus nenero, anno M. XLVIII. qui crystallo in-leasus tota septimana concrevis cecidit, nisi quod hebdomadam miraculo, usque ad annum M. CCXV Kal.

Græcorum de sanguine lateris tradito

opulora Mantuanorum contraria:

E

utique in circumstantiis miris hærens:

quod hanc revelato sua Græcor.

F et Mantuanis res et legia est:

cum fuit vel in Beryti Cruce

vel et Christi corpore ante sepulchrum aboleo.

A *Mari continuato, qualibet sexta feria circa horam sextam*
liquescere solet et guttatim fluere per crystallum.
Hunc autem ex depositi de Cruce Domini corpore abs-
tergendo excipit spongia indeque expressum, opimo est
sane verosimillima : cum nihil fuerit magis congruum
rationi, quam ut p[er] curatores Domini suavis aroma-
tis contumendum corpus prius abluerent, et tam pretiosam
abluitionem diligenter seruirent : quemadmodum infra
ad diem xvii in S. Josepho ab Arimathæa ostendimus.
Simili etiam ratione collectum credere possumus enim,
qui de cruce in terram fluxerat, sanguinem : ut satis
secura sit religio eorum, qui sacra ejusmodi pignora seu
Brachis seu alius in ecclesiis juxta piam majorum tradi-
tionem venerantur.

et ex alijs
 scriptis
 eucharisticis
 ap. c. 118
 inru. 110

16 *Securus denique circa Eucharisticis panis ac vini*
species plurima miracula operatum esse Deum ad con-
firmendam credentium fidem. Ita Bruxellis ab anno
1633. inuolupte perdurat tres sacra Hostia, erro-
re tinctæ, quo, post inflata ab impijs Judæis vulnera,
cupino fluxerunt : ut ab anno 1633. seruetur et editur
Florentia miruculosus Christi sanguis, cujus gutta
una a pro sed iucundo Sacerdote post sacrificium ven-
icta in calice, sanguis formam sumpsit, atque instar
olei supernatans vino postvixit ad iterandum sacrifi-
cium infuso, et in vitreo ampullam recepta, ipsa se
sustinet in aere pendula, nec ullum vasis latus contu-
gens : ac denique accepto dimittit incremento median
ampullam implere visa est, multisque deinceps annis
ipsum sub humana specie Christum, varia in forma pro
miraculum dispositione, exhibuit : cujus miraculi narra-
tionem anno 1664 elegantè Italico stylo vulgari An-
gustinus Coltellum, nobisque post Ferdinandum Ducem
et Urbis Florentinae Consules peculiari allocutione Lu-
tina inscripsi, ut esset sui erga nos et studia nostra
affertus monumentum. Hæc autem fusiùs delucere pla-
cuit, ne Mantuani existiment una de Longino quatio-
ne non prorsus admissa, omnino vocillare cultum vena-
randi erroris : undecumque enim vel a quocumque obli-
vis defassusque sit Mantua, modo uno ex tribus hinc
modis Christi sanguis fit, ut præfert titulus, omni man-
et honore reverentiaque dignissimus.

et ex
 scriptis
 hinc et
 inde

17 *Redeo ad lateris Domini pervisorem Militem,*
de quo in tragedia Christi Patentes (communè Critico-
rum Catholicoarum calculo judicata non esse D. Gregori
Nazianzen) vel Apollinaris Laodiceus, vel alius ejus-
dem seculi in autor ita cecinit, juxta Latinum Claudii
Rodolphi Belucensis versione, Crucifixi matrem loquen-
tem inducens :

Liberis
 Domini
 genitor

Vidi, a puella, de numero satellitum,
 Quemdam, latronum, erara qui pendentium
 Fregere, stricta filii eor lancea
 Tentare,..... Vis sanguinis
 Promissit et aque, quæ nunc quoque
 Inde geminus fons bulliens exestuat :
 Ipse adeo, sacrum qui latus fixit, pavens
 Horrensque fato nescio quo, filium
 Vere Dei mortuum istum, voce edita
 Clamavit : et jam cernere hunc hec gradum
 Et referat ipse, et ante lignum præcidit,
 Premitque terram victus hoc spectaculo,
 Pectusque tundit, et solum ipsum amplectitur
 Plii fixit hastam, defluentis sanguinis
 Tinctam liquore. Et ecce ut utraque e manu
 Haurit, oculisque hoc ungat, hinc ut recitet
 Debergat oculum, non te que eora oblitit.

defluere ex
 to ad p[er]ne

18 *Cæca quæ non oblitit clariari sensu scripserat*
interpres : qui, que poetica licentia amplificarat auctor,
licentia amplificatione adauget : ita eum in Græco sim-
pliciter legatur.

et ex
 scriptis
 hinc et
 inde

Α. δειχθη τῆ χειρὶ ἀποθανόντος, καὶ ῥόγος
 Ε. ῥόγος, ὡς ἕλκος, ὡς ἕλκος ἔ
 quis duos versus ita planius ad mentem auctoris et p[er]ne
 trebetur exprimer poterat :

Martin T. II.

Hauritque laticem manibus, atque oculos linit
 Lustrationis scilicet ritu sacre,
 est enim ἕλκος verbale ab ἕλκω lustrō, consecro,
 sanctifico, expio.

19 *Alludebat Poeta ad metaphoricum illum loquendi*
modum, quo videtur inter Christianos salitum circum-
ferri, aperto Christi latere, apertos quoque vel curatos
ejus qui lanceam intorserat oculos : quod de oculis men-
tis dictum, et de sanguine Christi virtute ac merito
intelligendum, ad corporales oculos et sensibiles Divini
sanguinis aspersionem puellam rudis vulgi ignorantia
detorsit, Quare merito Cardinalis Baronius reitarguen-
dos censuit, qui ex apocryphis quibusdam scriptis
tradunt ea eum fuisse militem, qui lancea latus Do-
mini aperuit : inter quos predictus Baptista Mantua-
nus ita luit :

et usum
 spirituales
 recepte :

Tu cæcus non mente oimnis quam corpore, Sanc-
 tum
 Lancea et admoto pectus mucrone petisti :
 Inde eruo confusus aquis hostilia, circum
 In digitos lapsus, tetigit eum lumina, morbum
 Sustulit : ista Deus collyria misit ; ut atram
 Ex animo, ex oculis fugiens uorasia nubem
 Secura ageret, vitæque daret te erigere fontem.

quod de
 corporali
 percipiam
 atque
 intellexere,

20 *Hæc ille : qui ne tam insanis videatur, ut om-*
nino cæca lanceam tractandam commiserit, prius dicitur
eum lippis oculis et lumine tarlo cohortem duxisse ad
Christi necem. Ati ne hoc saltem dicere cogentur,
quod ipsum satis auditu est absouum, minus duntaxat
oculi cæcitate vel vitio ipsum deformant, ac pro se Is-
idorum Hispulensem citant : sed qui eum scrutatus est
accurate Sebastianus Barrubius noster, negit se que
allegantur verba in Isidoro potuisse reperire. Crede in
eo qui Dominice Fide ne Passione sermone exultat li-
ber, ubi hujus rei locus fuisse proprius, nec minimum
reperias de Longino verbum.

et
 ubi lippum
 aut eoc item
 sunt imaginati.

21 *De lancia, qua Salvatoris latus transfixum fuit,*
qui vult cuncta accurate cognoscere, Jacobum Bosium
legit libro 1 de Cruce triumphante cap. 17 ubi fuse
explicat, quomodo ea, cum sanctissima Cruce ligno
ceterisque Domine Passione instrumentis, humo obruta
a Judæis, et cum eisdem ab Augustissimo Magno Con-
stantini matre Helena sit reperia. Hæc autem salitum
fuisse deinceps observari in portica templi sanctissimi
sepulcri, docet auctor libelli de lavis sanctis, a Venera-
bili Bedo, ut creditur, redactus in epitome. Ibidem
apud Bosium legi potest, quomodo eadem Lancia sacra,
anno 1638 Antiochie miraculose reperia, ipsam ur-
hem arctissima obsidione mirabiliter liberavit. Item quo-
modo eadem ad Imperatoris Constantinopolitani manus
delata fuerit, qui ejus cuspidem lima abrasam prænam
Venetis oppignoravit, deinde S. Ludovico Francorum
Regi dono miserit : reliqua ferre in urbe regia reman-
nente, eam qua in potestatem Imperatoris Turcorum
Mahometis II venerit, humanæ salutis anno 1694,
manusitque dum filius Bajaret, ut Magno Hierosoly-
mitanæ militis Magister gratificaretur, coarctetque ne
is dimitteret vel redendum susciperet fratrem armis a
se pulsam, idem sacratissimum ferreum Innocentio Pape
viii misit anno 1694 : quod solemnissima excepit
pompa in Vaticana basilica reliquissimè abaverat :
hæc inquam omnia fuse tractata et accurate legi apud
Bosium possunt.

sacra lancea

F
 or. 1098
 An lancia
 reperia,

Constantino-
 polis delata,

et 1699
 virtuosus
 Hierosol.
 data,

quæ Romæ
 reperia.

§ III. *S. Longini corpus repositum Mantuæ.*
Reliquiæ Proje. Olysiæ : Romæ et in
Sardinia aliæ ejusdem nominis Reliquiæ.

Cæca corpus vero S. Longini, quod Mantua, ut di-
 citur, anno 1633 cum profecto Sanguine sacro reper-
 tum fuisse hæcetero scilicet Marcus Equicola; Hippoly-
 tus Draconius plenus ista narrat, ex manuscripta
 historia, ut ait, oca ali testis et rebus omnibus cum ge-
 rentur

Mantuæ
 au. 1304

A *revertur præsens, his fræe verbis.* Cum anno **xxlv** Beatrix, Bonifacii Comitis uxor, felicissimo partu elidisset Mathildam, illam deinde rebus pro Ecclesie libertate atque amplificatione gestis celeberrimam Comitissam; volens mater gratam se exhibere Deo, ecclesiam S. Andree Apostolo dicandam exorsa est fabricare, primum lapidem iacente Martiali Episcopo. Huic ecclesie conjunctum erat vetustum urbis Hospitalis, juxta quod olim inventa fuerant sacra pignora; iterumque defessa in egsdem domus hospitalis horba, multis jam annis ignota latebant; extinctis delapsisque his, qui absconderant et locum petissent incitare.

B *23* Dum igitur pius senex, Adalbertus nomine, Alamannus natione, veteranus in Comitum familia minister, anno **mlxix** nocte xii diem Martii precedente, in prædicta S. Andree ecclesia orationi devote insistens, apparuit ei S. Andree; intolans ut Comitisse Beatrix munitaret, adesse tempus quo revelare volebat hominibus Deus sanguinis pretiosum thesaurum: jubere itaque juxta Hospitalis terram effodi. Non habuit magnam narrate sibi visionis rationem Beatrix: itaque rursum ipse Kalendis Aprilis S. Apostolus se videndum exhibuit Adalberto eadem imperans; qui negre deum permovit Dominam suam, ut fissioni juberet intumidam: sed quia nihil ea profectum fuit, vetitus est deinceps hanc rem urgere. Tandem afflicto propter repulsam irritumque conatum Dei scindio, die xiii Maii gloriosior quam antelucæ apparuit Sanctus, ipsunq; consolans indicavit locum, in quo reperendum esset quod prouiditabat.

C *24* Idem tantam Adalberti verbis efficaciam addidit, ut persuasa Beatrix ejusque maritus Bonifacius admonitioni velut divine esset parendum, advocarunt Episcopum Martidemi, qui cum insigni Præsidentia, tum fortæ ad negotia in aula præsentino, et Cleri totius comitatus, supplicatissimo ritu processit ad hortum Hospitalis S. Andree; ubi hymnos et cantica excepit devota populi confluctu oratio: sub qua visa est præter naturam ordinem certo in loco moveri terra, quæ excavata odoriferum primum vaporem emictis inspectantibus sententibusque exhalavit, ad moluam firmam; deinde dios lateritios fornices exhibuit, sub quibus molleorun si perforatis, primum reperta est marmorea arcula sanctissimæ sanguinis spongiæque reliquias continens: quum statim ac Episcopus venerandus aperuit; respicendū nare fulgore eorum, eamque faciem horæ unius spatio tenuit, gaudens emictis et ad venerandum sacrum pignus pertatum reverentibus: quorum religionem multe similitudine gratie consentite sunt.

25 Inventum similiter est sub altero fornice S. Longini Martyris corpus, et ex eodem S. Andree revelatione Adalberto facta sentitum, unaque cum sanctissimo sanguine humeris Episcoporum delatum ad ecclesiam Cathedralis, itaque intra Confessionem sub choro, proprio Reliquias condendis loco, decenter repositum donec in S. Andree ecclesia locus congruus cum delata magnificentiâ appareret. *Hactenus Fr. Hippolytus Donesmanni, prosequitur deinde et pergit narrare, quando, quomodo, et quomodo cum popularum concursu sacre sanguis publicè spectandus expositus fuerit, quum Leo IX anno mlii coram adorato in Mantua advenit, frustisque condus impetrare Romam auferentem, populi pro eo retinendo in solutionem vestri collocatū abom, et novam S. Andree ecclesiam, licet non plene absolutam, dedicavit, ne modica præter thesauri portula recederet excepta opere nunc in S. Joannis Lateranensis ecclesia servatur: reliquum cum S. Longini corpore in præparatum ad ad locum repositur: quod deinde ne aliqua barbarum incurione auferri contingeret, Episcopus Cæsar anno*

mlx rursum sub terra abdi fecerit, intra fornices mar- **7**
morcanque altare hunc in finem præparatum.

26 *Narrat deinde tum alia, tum piam Adalberti mortem circa annum mlxviam: cuius corpus in S. Andree rursus in loco religiose locatum; ossa deinde ex quodam novi ædificii causa in suburbium translata, denique anno mcccxxx gravissimo incendio perierunt: que quia ad S. Longinum nihil nisi parum fuerunt, satis est hic obiter attigisse. Interim anno mcccxxxv venit in Italiam Innocentius Pape xvibolatus, ad suscipiendam Imperii coronam, Carolus Bohemæ Rex, et componendis Italia rebus intentus Mantua, ut scribit Equicola, in Vigilia S. Martini usque ad finem Decembris substitit: quo tempore religiosissimus Princeps vehementi desiderio adorandi sacri sanguinis stimulatus, noctu, ne quid turbarum videret, in ecclesiam S. Andree accessit panem comitatus; scilicet Ludovico et Francisco Gualonis Gualzagæ filius, Laurentio monasterii ipsius Abbate, Andrea de Gento Prototontario Apostolico, dictorum Dominorum Consultario intimo, una cum Sacrista fabricisque necessariis ad propositum finem. Ab his coram illis et futuro Imperatore effratum pavementum este, ad latus dextrum vapores altaris, elataque sacra ampulle sunt pretiosa spongiæ Sanguinisque Domini ipsana continentis: his autem post inspectionem veneratoneque congruam in locum priorem relatis reclusisque, sic ut nihil inibi motum fuisse appareret, convertit sese Carolus ad arcem, in qua S. Longini ossa venerande servabantur, ex quibus rite adoratis accepit ille brachium dextrum atque humeri partem, in Bohemiam deportanda: et arcem de novo acurate clausa in suum sese recepit hospitium, spirituali abutans letitia.*

27 *Hæc idem qui supra Fr. Hippolytus: que eoque confirmatur ex MS. Martyrologio Ecclesie Pragæensis, hanc diu post ea temporibus ante tria circiter secula excavato, quod apud nos extat; in quo ad hunc xv Martii, post supra relatam ex Adone S. Longini elationem ista habes. Hujus S. Longini caput cum brachio Carolus Cæsar obtinuit in civitate Mantua in monasterio S. Andree, ubi corpus ejus requiescit et devotè ecclesie Pragænsis in differentia autem de capite vel humero stantibus existimamus auctoritatis antiquam et quidem ab oculis, et par est credere, testibus consonante: quantum inter Pragenses reliquias nullum nisi caput invenitur, quod S. Longini credi possit, nisi caput capustum S. Innocentii, ut habet inscriptum recentis postquam veterem schedam, veri nominis indicem, temporis absumpsisset edictis, sicut et in aliis multis. Certe nec scapule pars ulla habet est, de qua Mantuanus scriptoris passim recitari testimonium: sed in brachio tantum, quod in consuetudine reliquiarum, facto anno mclm die xxiv Septembris, tibi impetratis Sacrista vocavit, notarique passit ut inclusum cistula xxxv: non scilicet curiam, quos Ferdinandus in puratissimas Imperatoris de non fabricandis curvet opere pretioso, et ornandis et servandis sacris illis ipsis: que in Carlsburum arce non primum per Cæsarum xv collocata est habet titulus Germani scripti nuper ad nos missi sed ad eam superioris seculi, Bohemæ hæresion bellorumque fatis ardente, securitatis causa avorta sunt et præsertim Ferdinandi jussu anno mxcxlv primum in urbem innovent ad capellam vocam, atque mox in ipsam Cathedralis ecclesiam magna cum solennitate relata die xx Augusti, in nobis perscriptis P. Arnoldus Angulus, magnus in eo prohemio fuit et astimator studiorum nostrorum.*

28 *Ab his partu Pragensibus reliquias accepta est potentia illa, que recitasset, ut melior prelo x, inter plurima alia preboscantia Sanctorum pignora in Rudolpho Imperatore donata Joanni Boique, et Episcopum pignem allata anno mclxxxvii, qui Joanne ejusque*

*Adalberto
revelatur
corpus
S. Longini.*

*et juxta
hospitalis
S. Andree
effossa terra*

*una cum sacro
corpore
inventur;*

*atque in
Lecore xv
transferitur.*

*Carolus xv
an. 1334
refodi jubet:*

15

*et partem
reliquiarum
Longini
auferri*

16

*inde Abbat
Cæsaribus.*

*solenni
pignem re-
frandit
an 1644*

*Ex his an-
1387 pars
translata
in S. Joanne.*

A *pretextissima conjux illa consignavit Domini Professore Societatis Jesu in urbe prodita: ut dictum in pretermissis ad xvi Januarii, quo die solemnium omnium facta est translatio, coram Alberto Austriaco, Lusitaniam Philippo II Regis vice administrante, Pragensis autem Ecclesia etiam hodie, propter dictas S. Longini reliquias Officium sub ritu duplici peragat hac die xv Martii cum ejusmodi Oratione: Deus cui soli cognitus est numerus, electorem; preista quibusvis, ut interesset B. Longini militis tui electi, liber sancta prelestinationis nos adscriptos retineat, ut de hac felici gaudio collectemur et ipsius Sancti meritis adjuvemur.*

habet in
re. l. 1. 1. 1.
C. Augustini.

29 *Eodem ecclesiastici Officii solemnitate simili ex causis Romæ, tum in Basilica Vaticana tum in ecclesiis S. Marcelli et D. Augustini, celebratur hoc festum: et in hac quidem S. Longini venerandum corpus asservari percipi inquit in Notis ad Martyrologium Romanum Barrius. Hæc nostri testimonio anno mdcxli quosdam ab Patre interrogando sumus scrutati: et tum quidem ardentem potius reperire qui iste vel tenentem ejusmodi rei notitiam memorantem esse diceret; tantum ardebat in argenteam ad formam brachii hierothroni, aliquid S. Longini reliquias asservari, quas nobis in sacristia reverenter excolendus exhibere: verum rogatus a nobis R. P. Joannes de Juliacis, Assistent Generalis Ordinis Eremitarum S. Augustini, ut accerteret etiam super ea re institueret, in hunc modum respondit. Pro veritate corporis S. Longini Martyris studiose indagavi, et a senioribus conventus hujus Romani didici, adesse reipsa juxta testimonium Baronii dicti Sancti portionem partem asservatam subtus altare consecratam in sacristia. Fuit olim integrum: sed cum facultate Superiorum partes illique distribute et communitate fuerint conventibus generalibus Ordinis nostri S. Augustini Neapoli et S. Jacobi Bononiæ: pars etiam una donata fuit ecclesie Vaticane ad S. Petrum. Unde male informati vobis presentibus dubitarunt Patres illi, an adesset corpus S. Longini. Ego ut certius vobis testimonium redderem, ipsi mihi demonstrari volui, et revera ita esse, ut acceperam, reperiri ita ut Paternitate vestre absque scrupulo vel dubio ulla, veritatem hanc vestris de illo Sancto commentariis insperare possint, stando veritatis et fidei testimonio mei consulari. Docet autem Octavianus Pancirollus in thesauris absconditis Urbis Romæ Regum 6 eccles. 1 et 2 Eodem Augustinus ab Honorio ix circa annum mclxxxv Romam abmissos, in ecclesiam viciniam S. Tryphonis eique conjunctam variabulum fuisse reductos, ubi humiliter et anguste habitaverunt, usque dum Urbanus Sextus in illa Reformatione, Archiepiscopus Urbanusque protector magnificum sub titulo S. Augustini ecclesiam novo opere creavit a fundamentis anno m cclxxxv: in hanc autem (quia prima illa S. Tryphonis, C. Annotato titulo spoliata et prius a populo infrequens) ut sit fuerit esse claudendum anno m dccc lxxv translata sunt que in hac recollata sub altariis erant Sanctorum reliquias.*

B
corp. calcicupis
longini
Marci.

30 *Inter eas rex antiquam fuisse ipsam illud Longini corpus, et hac occasione datas variis quas supra memoravimus partes: non tamen illam que est in Vaticano: prius enim quam dicta translatio fieret, uno priusquam de S. Augustini templo condendo ageretur, in antiquissimo Reliquiarum Vaticanarum inventario in membranis scripto notatur brachium S. Longini cum uno anulo de colore Nicolai Signorolis sub Martino v in libro de antiquitatibus urbis, qui Bibliotheca Vaticanae vobis 3536 est, hæc verba habet: Item unum brachium de argentea in parte de urato cum manu, in quo est reclusum brachium S. Longini Inventarium autem anno m ccl lxxv habet mentionem de uno anulo in digito annulari. Quibus ornamentis spoliata*

C
to aliquid
et re et
S. Tryphonis
ecclesia

Altera
reclusum in
m. c. c. lxxv
lxxv.

sacra reliquia cum fuisset anno m dccc lxxv, in exilio Urbis a Duce Borbonio interceptæ; divina tamen virtute et piorum adjutorio conservatum est venerabile brachium: ut dicitur in Catalogo reliquiarum absc. Vaticane Basilee sub anno m dccc lxxv scripto, curantibus Paulo Beano et Marco Aurelio Marabio ejus basilice Canonis et Sacristis majoribus: ex quo habemus nam. 23 Brachium nudatum argenteum, linceam manu gestans cum simili base, in eoque venerabile brachium S. Longini militis et Martyris, qui Christi latas in cruce dno merone aperuit: cum hac argentea base inscriptione: Hieronymus Matheus Canoniceus et Vicarius ppe obtulit anno m dccc lxxv. Has autem Reliquias Mantua Romam detulisse Leonem ix, cum, ut supra dicimus, in nova S. Andreæ basilica reconderet corpus S. Longini, ejus quem venerantur Montuani, omnino putarem verisimillimum; nisi predictus Pancirollus, in titulo operis de ecclesia S. Marcelli agens, que est in Regno septima, inter sacra corpora, quibus ista insignitæ ecclesia, S. Longini Martyris quarto loco reiseret, ex eoque diceret acceptam partem, que est in basilica Vaticana: uno cum quoque que est in S. Augustini ecclesia. Sed nihil velat et in hac et in illa S. Marcelli integram aliquam S. Longini Martyris corpus fuisse: cum illud fuerit Romanæ nobilitati et militie frequens, quod admittere Pancirollus non potuit; cum pro nobilitate habeat omnes illas reliquias unius et ejusdem esse, qui litus Domini in cruce percussit. Ut autem diversi sint et Romæ passi regne ac alii infanti, quorum Acta et tempora habeat, præter cultum tamen antiquum et certum, putamus nihil plus sciri apud Patres Secretas, qui S. Marcelli ecclesiam ab anno m ccc lxxv possident, quam Augustinum sciri de suo Longino: qui ut fieri in ejusmodi solet propter homonymum celeberris ex Evangelio persone pro nro quam revera esset acceptis, occasione quoque dederit ecclesie alius partem dicti corporis habentibus, illam Longino mihi attribuerim.

ix eo corpore
quod est in
ecclesia
S. Marcelli,

E
quod si
utrumque
sit Martyris
Romæ parsi 9

31 *Atque hinc apparet quod tandem de Sardinia sentire debramus, qui teste Dionysio Bonifati in triumphis Sardiniam regni Sardinie, Hispanie vulgatis an. 1635, Longinum militem lateris Romani percussorem, quod se notum, apud se sub Neracium persecutione passum, apud se dnoque seculi presentis anno xxxi primum esse reffissum, et ex inviolato intenu sepulcro eductum gloriantur. His enim satis est propinque tumuli inscriptionem, cujus occasione ista, ante ad tempus huiusmodi et mandata Sacharie, credere conpernat et ab aliis credi volvere: estque apud predictum auctorem folio 72 talis H. M. LONGINVS, QUI VIXIT ANNIS 11, REQUIVIT IN PACE MDLX DECEM V. Inveniit equo lectores in patriam Calatim, Romanam in Judæa militum, Neracis persecutionem, martem pro Christi fide obtinam, que omnia hinc non superstantur lapidi, ex istis hitoris aliquis possit et realpere, cui quidem sanus sensus sit. Sanatum quod ex his habemus est, Christum fuisse, cujus bona memorem et respicis in pace fuisse dicitur. Interea ad Catholica ecclesie sanctuarium corpus sic repetitum transludere Calatim, et inventoris quidem festum XIX Aprilis, Martii XIX Novembri instituerat celebrandum. Quapropter novo hæc videns pure movatur, quod a primis Ecclesie vris monti, nullam vel erequam foli in nupera tot Martium, ut persuadere nitantur, revelatione adhibeantur, ac sepe ne inter prætermissos quidem eorum facimus mentionem. Scri ad xviii Aprilis Longinum quendam Martyrem habent in suo Calendario, quod cum Officio ipsorum Ecclesiastico Romæ impressum est anno m dccc lxxv. Quam cum esse tantum possimus per conjecturam shere.*

an aliud in
Sordani
nove
effissum,

F
corpus ut
S. Longini
militis?

A § IV De S. Longino Centurione: ejus apud Græcos cultus, et Acta varia.

Qui S. Longini iudicis apostolatum atque martyrium Cæsareæ, exceptum Mantuzæ voluit pertinacius asserere, aiunt apud Latinos Actorum Martyrologiorumque auctores confusum fuisse cum Milite Centurionem, quem die XVI Octobris solemnè Officio venerant Græci: et Acta sub Metaphrastis nominè apud Liponimum Sinuque leguntur. Hunc enim Cæsareæ mortuum esse concedunt: sed neque de Centurione hoc dicunt Græci ne habetur in Actis: tantum dicitur in iudicium Cappadociam (non primam illam, cujus caput Cæsareæ est, sed secundam juxta Metropolim ejus Tyana) recepisse sese, ibique in agro patrum vitam egisse quietam, donec ab emissariis Pilati ibidem inventus, et cum duobus sociis capite minutus est, nulla iudicis, nulla quæstionis forma præmissa, sed clandestina corde et præsentia a populari frequentia. Manet igitur adhuc nomen Cæsareæ in Cappadociam prima sub Veroniani persecutione Martyr, a Centurione distinctus: esto utriusque et Centurionis et Militis Acta confabulentur aliqua, de quibus paullo post.

33 Ad Martyrologia antiquiora quod attinet, Græcorum Menæa adhibet Centurionem memoriam uolunt, et hoc et eloquium scribitur ex fœderibus Actis acceptum. Fuit hic sub Tiberio Cæsare ex Cappadocia regione Centurio, et Pilati Præsidi Judæis attributus, ex illius mandato ministerium suum venerande Domini passioni et crucifixioni impendit, unaque cum Custodia (erat ex militaris cohors) et suo militum contenario jussus est servare sepulchrum. Hic autem cum vidisset ea quæ propter Christum facta erant mirabilia, terram motum videlicet solempne obscuratum, a porta monumenta ex usque progressus mortuus et petras scissas, exclamavit voce magna dicens: Verus filius Dei erant iste. Quapropter et oblatus sibi a Judæis argentum ad supprimendam resurrectionis evidentiam, ipse et duo socii ejus recusaverunt accipere, quos etiam in martyrio comites habuit. Militum enim sibi commissam deserens, seque in propriam regionem recipiens Apostolico ardore Christum Deum prædicare cepit: adeoque Pilatus a Judæis persuasus, sive ut plerum loquar, pecunia corruptus, per litteras Longinum accusavit Tiberio, quod deserta milita reliquisset patriam, ibique Christum Deum prædicaret: qui demum cum duobus commilitonibus suis capite ploxus est, uti Juliano Tiberio: et caput ejus ex Cappadocia illatum est in Hierusalem (ut Pilato autem Judæis de illius morte certo constaret, et ad his illa pecuniam constitutum acceperet) atque in sterquilino extra urbem algectum, et limo obrutum dei latuit.

34 Post multa vero annorum curricula mulier quondam ex Cappadocia, videlicet facultate privata, Hierosolymam advenit cum unigenito filio suo, in locis illis sanctis quæsitura remedium suo infirmitatis. Verum cum et ad priorem calamitatem etiam orbitas accessisset per filii mortem, et gemmatum lamentaretur infortunium, apparuit ei in somnis Longinus, seque quis esset aperuit, et quo loco sacrum caput suum absitum esset manifestavit, jubens ut eodem refosso oculorum reciperet sanctatem et filium suum in gloria intereret conspescere. Fecit mulier quod jussa fuerat, repetenteque finetum manibus foediens caput quæsitum extulit, et simul exeatto sublato videndi recoquit fœditatem: filium quoque suum moritur per soporem conspescere conjunctum Sancto, summoque cum ipso et per ipsum gloriam perfruente. Uno igitur in sarcophago et filii sui exuvius collocavit, et venerabile Sancti caput (sic enim jussa fuerat) atque in Cappadociam reduit, idem fero experta quod Saul, qui patris quærens asinas reg-

num invenit: oculorum enim cupiens infirmitate liberari, non tantum sui facta esse compos voti, sed etiam advocatum invenit in Sancto suorum commodorum studiosissimum. Quare speciosum Martyri templum erigens, ejusque gloriosum pigans in eo reprensens, sibi et fidelibus cunctis fontem perennem omnigenæ curationis acquisivit.

34 Hæc Menæa seu synaxaria tam typis excussa quam scripta manu, quoque vidimus; contractus tamen aliqua in Parisinum nostrum, et alterum Cardinalis Marzarini: eodem Marimus Cytherorum Episcopus in suis scriptis in hodiernum Græcorum linguam vertit: eodem et usdem verbis leguntur in Anthologia in Menologio autem, quod ex Cardinalis Sirleti versione Henricus Canisius publicavit, brevis ista: Natalis S. Martyris Longini Centurionis, qui propter Christi Confessionem apud Cappadociam cum duobus militibus oltruncatus est. Nusquam sit mentio Cæsareæ: tantum in Actis dicitur ibidem balneum exisse, indeque abisse in eam nocte ortus erant, et ubi corpus ejus requiescit, vicinam Sandraleni dictum: alia autem Acta expressius sic habent ἐδούθη εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ Τούτου ἐπὶ χωρίῳ καλομένῳ Ἀδράλις, τὸ ἐπισημένον ἑραστῆι Γουράλις καὶ φίλοις τὸ πικρὸν αὐτοῦ καὶ ἡ ποιμένων τὰ πρόβατα. Venit in propriam patriam, quæ erat in Cappadocia secunda juxta Tyanas, in regionem quæ dicitur Adrades. Hebraice autem cognominatur seu potius interpretatur Gaurales aut Gabales. In Parisino Collegii Societatis Jesu Synaxaria dicitur festum ejus Celebrari ἡμέρας τοῦ δευτέρου, juxta secundam Urbis CP. regionem. Idem festum eodem die celebrant Syri, ut constat ex Calendario ante ecclesiasticos ipsorum libris Romæ excusis. At Egypti in suo quod ibidem apud Maronitas est Menologio, v die mensis Hathu seu Novembris invocationem cupitis recitant subis proleu narratione, quam ut aliquis aubis Latinam fueret necdum potuimus impetrare: etsi pro ea se sepe solliciti fuerimus, eo quod ibi quoque Interis Doumnet percussor cum Centurione confundatur: nisi forte diversa et diversi capitis narratio illa est ab hactenus memorata.

35 Est et in magnis Menæis excusis plenum de S. Longino Centurione Officium ad diem Octobris XVI, in quoque sex in partes distributus Hymanus S. Josephi, uti Aprilis colendi et Hymanographi passim nuncupati, nomen ut auctoris præferens: cujus hymni initiales singulorum stropharum litteræ hoc acrostichon faciunt:

Τὸ Δογγίνου μάρτυρος ἑπισημὰ λέγει.
Hymnus Longini maximam laudem canam.
Duobus autem S. Longini sociis eadem Menæa hoc distichon accipiunt.

Θρόνον στασίδιον ἐπέκεινται, ἕξει
Δύο συνδούλους ἑταροεπίδου ἐπίου
Commilitones, castra dum linquunt simul
Mortua, ensis inserit castris Dei.

37 Acta parva, ex quibus desumpta sunt Menæarum eloquia, invenimus Græca in Bibliothecæ Vaticanæ Codice 1190, quæ mole manuum et in Charta ante trecentos circiter annos descripta, Paulo Papa v in ejusdem bibliothecæ locupletationem intentæ, Alexandri Tertianus Sitenis et Hierapetrensium Episcopus dono dederat, ut prænotatur in ejus folio 117 hic titulus legitur Martyrium sancti et gloriosi Martyris Christi Longini Centurionis, ejus, qui ἐν τῇ σταυρῇ ἐκρούθησαν D. N. Jesu Christi [præfuit] et sociorum ejus duorum militum. Benedicte Pater: Legebantur illi inter divina Officia, (hæc enim indicat iste benedictionis petende formula) et legebantur sic ut fuerint Hierosolymis ad illius Ecclesiæ usum composita, ab auctore qui nomen suum hunc modum expressit, et indicavit unde ea quæ scribebat acceperit. Ego Hesyehus Hierosolymorum Presbyter, multum sollicitoque scrutatus, vix demum nec absque magno labore potui invenire aliquid

S. Longini centurionis

alio loco et tempore passus.

elogium ex Menæis

fides.

martyrium

capit ejus inventum Hierosolymis

refertur in Cappadociam

atibi ejus lem memoria.

Patria et locus martyri:

E

Invocatio capitis 2 Nov.

Officium apud Græcos 16 Oct

F

Acta ex Ms. Vaticano

auctore Hesyehin

A aliquid de S. Longino Centurione, qui ad Crucem Christi dixit: Vere Filius Dei erat iste. Inveni autem Martyrium ejus εν γαδάρῳ in libello Bibliothecæ sanctæ Resurrectionis, et ipsius Confessionem cum enigmatibus composuit. Hunc Hesychium virum clarum vixisse anno ccccxxx demonstravimus ad Vitam S. Euthymii xx Januarii num. 42 lit. g.

38 Eadem Acta multo principio verbesque hinc inde et stylo mutato in locis, quæ plus rhetoricæ amplificatiōnis habent quam historicæ simplicitatis, eodem idem habebat circa finem fol. 1356 hoc principio; Ο λόγιος κλεῖν Ιεροῦ Χριστὸς ἦν καὶ λόγος τοῦ θεοῦ τοῦ ἁγίου τοῦ ἁγίου ἡμῶν τῶν ἁγίων καὶ ἁγίων γενέσθαι δι' ἡμῶν. Eadem sub nomine Metaphrastis ab Aloysio Lipomano ex interpretatione Gentium edita sub simili styli varietate extant in Codicibus Regiæ Sæcæ Christianæ, Bibliothecæ Genetæ, et Medicæ Regiæ Franciæ, ad quam postremam collatam habemus a viri Græcorum litterarum peritissimo Gentium versionem, in multisque correctam. Quæ autem Illustrissimus Leo Allatus Bibliothecæ Vaticanæ Custos Primarius, in sua de Someonia scriptis diatribæ, conscripta ait ab auctore præserte et videtur, prout videtur videntur hæc verba, Et sepulcrum vidimus aperiam, et lumen illuxit circumquaque in habitaculo: ea in ejusdem Bibliothecæ Codice 797 invenimus hoc principio si τῶν ἀγίων κλεῖν Χριστὸς ἦν καὶ λόγος τοῦ θεοῦ τοῦ ἁγίου τοῦ ἁγίου ἡμῶν τῶν ἁγίων καὶ ἁγίων γενέσθαι δι' ἡμῶν. Quæ autem Illustrissimus Leo Allatus Bibliothecæ Vaticanæ Custos Primarius, in sua de Someonia scriptis diatribæ, conscripta ait ab auctore præserte et videtur, prout videtur videntur hæc verba, Et sepulcrum vidimus aperiam, et lumen illuxit circumquaque in habitaculo: ea in ejusdem Bibliothecæ Codice 797 invenimus hoc principio si τῶν ἀγίων κλεῖν Χριστὸς ἦν καὶ λόγος τοῦ θεοῦ τοῦ ἁγίου τοῦ ἁγίου ἡμῶν τῶν ἁγίων καὶ ἁγίων γενέσθαι δι' ἡμῶν. Quæ autem Illustrissimus Leo Allatus Bibliothecæ Vaticanæ Custos Primarius, in sua de Someonia scriptis diatribæ, conscripta ait ab auctore præserte et videtur, prout videtur videntur hæc verba, Et sepulcrum vidimus aperiam, et lumen illuxit circumquaque in habitaculo: ea in ejusdem Bibliothecæ Codice 797 invenimus hoc principio si τῶν ἀγίων κλεῖν Χριστὸς ἦν καὶ λόγος τοῦ θεοῦ τοῦ ἁγίου τοῦ ἁγίου ἡμῶν τῶν ἁγίων καὶ ἁγίων γενέσθαι δι' ἡμῶν.

39 Commisericatur enim Longinum jam inde a tempore Herodis agnita Christi naturam fidelem; et qui ad eum qui reudum infantisque occidendis missus parere recusabat, diuinitatis et militiæ ornamentis exutum, stetit in unum inter tormenta, ac mirabili luce circumfusum fuisse: de qua Herodes alter, prioris filius et in Christi passione nominatus, scriptum invenit in sermone, quod sub parente suo fuisset auctor solitioris, omnibus suavis factus ut fieret Christianum: quare ex Prefecto Lucio plenius de tota re eductus Herodes perscrutandam moverit adversus Christianum, missisque ad investigandum Longinum principibus tribus imperavit, ut ejus sibi caput adferrent, nisi ipsi rei caput Regi suo haberi vellent. Adhæc deinde fabulator ille, prædictus tres Principes ab Antiochum Romanum usque ad Illyricum præfectus, nono demum mense remisse in vicum Adolescentium, ubique a Longino non agnito agnitos, hospitioque exceptos fuisse, et cetera ut prædictum: Caput vero Hierosolymam illatum Prefectum Lucium remississe, usque domo ex veniens mulierem, de qua supra, ab illi ubi ipso redemit duris denariis retulitque in patriam. Quæ omnia persuadent non modo non a videntibus scripta hæc fuisse; sed nec a fabulatore tam impudens, ut sui et facta translationis tempora cum temporibus ipsius Herodis conjungeret: adque librariorum errore potius impulsum esse, quam dicto loco, ubi de conjunctione capitis cum corpore agitur, legitur καὶ ἰδοὺς et vultus pro καὶ ἰδοὺς et vultus: quod multo melius cum antecedentibus ac consequentibus coheret.

40 Quia tamen translatis capitis historia hinc paullo aliter quam in Hierosolymitanis Actis, in his referebatur, ubique enim circumstantiis æque aut magis verosimilibus quam in istis, judicavimus deinde hanc partem non inutiliter describi et Latine credidimus hæc dari posse: quæ fabulator quomvis, potuit tamen circa eum fabularem ipsorum Cappadociam aut translationem aut historiam fuisse servatis. Tempus porro relati in Cappadociam capitis videtur ut plerumque Ecclesiæ pacem spectare, atque ad Maqui Constantinum aut filiorum ejus imperium: certe primis illis a morte Christi annis, de quibus agitur supra illa Acta, concipi non debet ea religionis libertas, quæ supponit templum a fidelibus supra corpus S. Longini erectum, et publicæ in eo deservit Christianis sepultura per Paphlagonem Tyancensem Episcopum pro-

rata. Eadem Acta Sanctum Centurionem proprio nomine Primiannum appellant ὁ καὶ Αργγίνος qui et Longinus; puta gentilitio, vel etiam vulgariter usurpato posterioribus temporibus nomine: quod hoc sufficit indicasse propter ætium istius auctoris fidem.

§ V. An Latine Acta Militis et Centurionis personas confuderint? Pseudo-deatri de Centurione figmenta.

Poterat de hoc Longino agi a nobis dictorum mense, quo cum Græca Ecclesia colit: sed cum de utraque Actis; Latine scilicet, quæ sunt Mithis; et Græcis, quæ sunt Centurionis agens in suis ad Romanum Martyrologium Notis Cardinalis Bavonensis ejusdemque Sancti esse existimavit, et utraque in poemate suo Jo. Baptistæ Montani confunderet, nec deserviat qui putarent, Dominum lotus ab eodem ipsi Centurionem lauce apertum esse, qui ceteris ad existendum Christi morientis divinitatem præserat, cum etiam Latine nullum certum diem Centurioni attribuerint; credidimus hoc die utraque simul Acta esse proferenda, ut evolutis pateat quam inter se diversi sint iste miles quatuor Isauricus, et Domitica passio plurimis annis superstes, ac demum Casaræ Octavo Præsidi illustri martyria commotus sub Nerone tyrannide, vel uno ex tribus intra sesquiduum spiritum sibi per multas vides succedentibus Imperatoribus Galba, Othone aut Vitello et hic Centurionem, in Cappadocia quidem sed secunda eademque patria sua casus, ubique etiam et paterno in agro a Pilato emissoribus, sub imperio Tiberii; ad hoc inducti, non tam quia Christum Deum prædicabat suis (ut talem enim suique in Larario veneratur Tiberius, volueratque a Senatu Dux veteris ætatis) quam quod militiam deseruisse accusaretur: cujus ut amor alteram ejus militem videtur in Cappadociam pertraxisse, sic exemplum potuit fuisse occasu vite solitarie instituendæ.

42 Quæ nisi forent, dubitarem etiam ipsi utrius eorum essent Latine Acta: non quatuor illorum MSS. nostro scilicet duo perperata exemplaria, Aquilonumque ac Bonfontis sic exarantur: In diebus D. N. Jesu Christi fuit quidam miles Centurio, nomine Longinus, qui illo tempore adstantis cruci, jussu a Pontio Pilato Præsidi, percussit lancea latus Domini, et videns signa quæ fiebant, sole obscurato et terra commota, credidit in Dominum Jesum Christum, et perentibus peccatis suis voce magna dicebat: Vere filius Dei est hic, et post hæc recessit a militiâ, instructus in Domini præceptis, adiens a sanctis Apostolis venerabilis Christianitate etc. verum videtur ea verba in principio abfuisse, et in us quibusvis Rabanus est, factasse sic legatur: Miles sub Centurione Romano Longinus. Neque verosolus Centurio, sed et qui eum illo erant, custodientes Jesum, sicut testatur Matthæus, viso terramotu et his quæ fiebant, amoverunt vultu dicentes: Vere filius Dei erat iste.

43 Verum si inter hos Longinus Miles, quomodo non erhoruit ejus latus confodere, quem autem pueris horis Deum fuerat confessus? adeo enim multi Interpretum neque dici posse, quod ipse Centurio fuerit hujus vulneris auctor. Respondemus, quod attinet ad Centurionem merito negari ab eo possessum latus Domini, verum non et in debitis istis videtur, sed quæ Scriptura dicit, quod hoc fecerit miles militum, æque ipsorum scilicet et eorum qui Dominum perciperant, atque tunc ipsos et simul crucifixorum lotiorum crura fructu adferant, cum eum vultussem jam mortuum. Quomodo autem fuisse infra Centurionis dignitatem militis inmisceris manus ulnorum re: jubere tamen ut lancea indigeretur in pretis ignocentibus Pilato constaret de Christi vere: quem infamem crucifixum defossum videtur revertebat) neque præter illius manus, nec contra pietatem sui confessionem, aut illius aut militis qui jussa sunt recubus Quippe

D Longinus an miles nomine Prim tenus f

Centurionem Græci colunt 16 Oct.

E p. 171 et secundo martyrii dixerunt a 73106.

An hic cura illa a Latinis confusio?

Mat. 27, 56

An libari confesso pugnaret cum eorum confessione.

alibi similis phrasit dicitur.

Item quædam fabulosa.

immutato tunc oratione antiqua.

et h. iancti dicit h. iancti dicit h. iancti dicit h.

A Quippe qui imperfecta dimittat inchoate fidei luce inter tot fecerementa persistit, indomum cessantibus, totaque scelere jam precepto, persuadere facile sibi poterunt, neque ad se mancipare pertuere, quae ab eorum arbitrio atque imperio velut publicae justitiae minister fecerunt; neque unquam peccati futurus se reos, si voluerit minime inhonesto illius fortasse adhuc vacentis fuissent tormento, vel impleti ministeria certum acciperent signum.

34 Quod autem in citatis Actis Latinius prius facti mentio aperte latere quam confessionis, non magis quemquam movere debet, quam quod in Menaeis post sepulchri custodiam eadem confessio nominetur: neque enim credibile est tam impetier hactenus esse Actoniam jam dictam auctorem, ut antequam Iesus emissis voce magna exspiraret lethale hoc vulnus et inflictum crederet, qui fuit eisdem Petri Joannis error, in Concilio Vranensi a Clemente v. condemnatus.

35 Qui sub exitum praecedentis saeculi chronicon sub L. Flavi Dextro nomine excohibuit, cum antea dixerit de Baronio Acta S. Longini, a Lyponiano capti et Graecis, tribuere Militi Domitio lateris percussori, et videret usquam ab his apud Latinos mentionem petri Centurionis, ab apudam Christi in cruce pendente devotum mentio ab Ecclesia hominandi, continuo eiusque personam, tanquam veteram possessionem, invadunt; et deique illius quere, patre, plurimum hactenus suavitatis, ut nullius nomen tractaret impudenter, non ipsi chronici dicitur fuisse, tum illius propinquos Brevius atque Tardius. Nam primum de Centurione (cujus patrem ingressus Capharnaum Dominus, collaudata ipsius fide, sicut fuerat unum Oppium Centurionem nominatum, gente Hispanum, patria Malactianum, qui S. Jacobo in Hispaniam proficiscenti se jungens, ab eodem Malaca baptizatus, in moxque exierit sanctitate, Idibus Septembris mortuus, quo die S. Cereali Centurionis, in Actibus Apostolorum a S. Petro baptizati, memoria in Graecorum Menologio occurrit.

36 Ad annum decimo Christi XXXIX in Pseudo Dextro habet. Floret per id tempus in Hispania P. Oppius Centurio P. Com. pater Pontus. (Brevius explent, et, ut sit cum alia fugentia contrahit, corrigat) filius Corneli pariter Centurionis, qui in orientem Christum praedixit Hierosolymis esse filium Dei, inter fragores saxorum mutuo sese collidentium obdueto tenebris die. Ex gentilibusque a Christi morte primus hic Christianum Pontus erexit: qui fuit civis Romanus, baptizatusque a S. Barnaba (inter praedicationem mutatur Brevius, ut hic quoque non sit in Hispania baptizatus) factus est in Mediolanensis Episcopus: vir quidem Apostolicus, qui Christi mortem et celsissimam admirabilem primus omnium Hispaniae gentis suae cum audientium admiratione relict.

37 Ad annum incertum LXX, occasione parum, quas commiserat, per praedicationem in Hispaniam, hoc habet. Cui fuit ab ipsis Apostolis temporibus, cum P. Oppius Centurio peregrinus in Hispania sustentabat. Qui P. Com. Cornelianus, genere Hispanus, etiam P. Paulum inde redemptum domo tectisque liberatim excepit: inivit Joannem de exilio post redemptum in Hispaniam (circa post mortem Domitiani, anno Chr. LXVI) committitur Joannem, et Romanum usque Iginium (corrigit Brevius et Iginium habet legi: quia in ejus epistola cum Philono monumta Cains, qui et Agatheppus Duximus anno autem Christi CIVI Martiri facienda causa Romana profectum Iginium duximus ad) Februarii inde venit Mediolanum, et Pontifex illi factus, in Bononia moritur. Ad quae Brevius. Post transitum autem Joannis (quem anno Trogum v. ad est Christi. sex contingit scribit et Irenaeo Eusebius) accessit carissimo illius discipulo Ignatio, Antiochie Syriae Primati, quem Romanum usque martyri desiderio flagrans comitatus est: cui vero

frustratus, dum in Hispaniam patriam suam senex D valde redire adoritur. Mediolani detentus, in Episcopum ejus civitatis eligitur.

38 Idem Brevius: Quod Mediolanenses tabulae non noverint hactenus suum Caium fuisse illum Centurionem, qui credidit Christo morienti in cruce, nihil nobis nocere debet; cum id non negent: Dextro autem debemus quod utriusque meminerit. Quam parum ei debeamus hoc nomine, probavit antipissima Bibliotheca Ambrosiana monumenta, inter quae sub littera P. num. 246 color est MS. cujus pars altera, vetustiori characteris et praeparata forma majori quam praer. post narratum S. Barnabae adventum Mediolanum ut exorditur Sanctissimi Episcoporum Mediolanensium Vita: Nunc vero ab ipso Anatolion tempore, usque ad huc, quae in praesenti decurrunt, secula, gressu lecti pendulo styli hujus excursus dirigam; quia nisi tu, Praesul excellensissime, dexteram extendens benedicas et aetas, callis prosperitate retensus incedet per dixi. Itaque ab Anatolione eruditus historiae filio usquam intercepto prosequatur SS. Cay, Costantini, Caluener, Monae atque Materii Acta, cujus cum opera hic videri, merito in volumine transiisse, diuisset, et diem atque annum mortis cognovisset, more solito concludit scripturam. Regnante Romulo nostro, Iesus Christus em est honor et gloria in secula seculorum. Amen. Ut plane videatur sub S. Miraele S. Materii succ. scire isti scripsisse circa annum Christi CXXIII: hoc enim anno Miracles floruit, et Romano concilio sub Melchiorde interfuit. Sequitur quidem in eodem Codice S. Divinis Episcopi Mediolanensis Vita ab auctore eadem scripta, atque ad S. Ambrosio dedicata: sed hanc alterius esse auctoris ex nota praefatione colligimus: si enim aliam fuisse et hujus vitam, et illius esse continetur historiae auctor, videtur non fuisse omissurus intermedium quinguo, qui Solem Mediolanensem per annos quadraginta tenuerat; et quidem plerumque Sanctonum catalogo admitteret.

39 Haec igitur tam antiquus tam propinquus Apostolorum successoribus auctor: ita de S. Com. scribit. Interim Praesul Dei reverentissimus Caius, maximo, ut fertur, ductus amore visendi magnificentem Apostolorum Principem Petrum, et sui quondam magistri Barnabae collegam, et gentium lumen Paulum, seu etiam conferentia gratia praedicationis suae cum Clemente sanctissimo et et usque Apostolorum pedessequis anno Episcopatus sui quinto, qui erat Nerone ultimus (ad hocque Fide Christianae LXXVI) ad urbem Romanam, hoc est, ad gentilem patriam fertur transtulit huc, et de morte autem illius sic loquitur: saepe nominandus Praesul Domini Caius, peracto in Episcopatu ministerio quatuor et viginti annorum curricula. Tandem migravit e mundo, . . . pridie Kalendarum Januariarum. mansit autem in Episcopatu usque ad quintum Domitiani Caesaris annum, id est, annum a Christi nativitate LXXXVI.

40 Postquam S. Cayi quem melioribus quam Pseudo Dextro et sequentes ejus sunt, auctoribus peribentibus, Com. Serqum Romanum appellat. Ughellus tomo 4 Italiae sacrae) apud XXXVII Septembris: quando plena ejus Acta dabimus ex peractato MS. in usque plurima invenimus quibus Pseudo Dextro mendaciam possent referri, nisi hoc loco prohibita abinde sufficerent ad probandum id, quod ibidem ut Ughellus, Breviarium in dextrum clonum et operam perdidisse, cum hactenus nullus ex vetustis relictisque Mediolanensibus scriptoribus inventus sit, qui suis in commentariis ista retulerit. Nondum videlicet Zodericum Ecclesiae Mediolanensis erlerat, antequam ipse prelo quantum totum subjeceret hactenus dimittat Mediolani excursum ab amico nostro D. Flavio Puccinelli, quem domestice ad scribendum subsidia abinde instructum optarens ab ereticis foliulis temperasse, aut saltem aliquam misse

ipsam progressa ?

Centurio hic fugitur esse Julius

Centurionis Capharnaum.

in Hispania baptizatus totius nomine,

et ibidem fuit ac servus hospes,

etiam S. Ignatii socius, factus esse Erice episcopi Mediolani.

ut qui circa no. 313 scripsit Vilas Episcop. Mediolan.

E

lectator s. Caium Romanum habet.

et abbas an 24 Episc. Chr. 80

F

quod ex illis figuris etiam an. 110 lotus est Episcopus.

annorum

A *annorum rationem : vidisset enim non posse cum veritate consistere, quod post annum Trajani XI, quo passum Ignatium scribit Eusebius, ad Episcopatum electus fuerit Carus, quem ex plurima sententia scribebat ipse anno Domitiani v mortem appetisse. Quanta autem aetatis opportuisset fuisse hunc Carum, quibus Trajan anno, annis viginti quatuor recessisset ecclesiam? utique haud minus quam centum quinquaginta annorum scirent.*

SI *Ex his autem satis apparet simili levitate confictura esse, quod epus, de quo agimus, Centurionis filii fuerit Carus et Domitius, ad quorum alterum est Epistola S S Iohannis, alterius in eadem epistola insigne ob hospitalitatis virtute elogium. Equum scilicet videbatur ut is cui Carus nomen affuerant, non dubitaret esse pater alterius, cui hoc nomen indubitabile fucicbat Scriptura; utque non alium potius quam fratrem fratris sanctus Evangelista laudaret. Eiusdem porro familiae sunt, quae apud Tamorum extant avo, pater ut filius scripta epistolarum sub nomine Auli Iulij; quatuor et Codicum ejus MSS, apud se esse dicit Tamogus, et eadem se multum deferre, apud quem veritates apices competunt; maxime in Sanctorum Hispaniarum rebus gestis, quos suo aetate in promptu habuit, et ex S. E. Teletanz monumentis deprimis; nec enim dubitare possimus quin totas haec Poeta nostro seculocconfictus sit, ut prorsus seculis omnibus canota viderentur fuisse opera, quae sub magnorum doctorem eminentis nominibus infeliciter protensa sunt in lucem; dignum videlicet patelli quendum.*

ACTA

S. LONGINI MILITIS

Ex pluribus pervetustis MSS.

I *n diebus Domini nostri Jesu Christi, fuit quidam miles, a nomine Longinus; qui illo tempore cruci Domini astans b missus a Pontio Pilato Praeside, latus Domini lancea percutiens aperuit, et videns signa quae fiebant propter eum, sub ob-curato et terracommota, credidit in Dominum Jesum Christum, et percutiens pectus suam voce magnidicebat: Vere filius Dei est hic: et post haec recedens a militum instruebatur Domini praecipis, audiens sanctorum Apostolorum venerabilium mandata Veritatis itaque instructus viam, arripensque signaculum salutis, totum se obtulit Deo, faciens igitur elemosynas et in castitate corpus continens, puram custodiebat conscientiam, caelestem vitam gerens in terris. Quam moderatione ornatus, per abstinentiam habebat veram reverentiam, vultum planum, moderatam speciem, ornatum aspectum, quietum sensum, humilem sapientiam, e immunda letum.*

2 *Hic cum esset in Caesarea Cappadociae, vixit queta monachorum vita annis viginti d octo, et multos avertens ab impietate, illuminabat verbo veritatis, et prohibens idolorum sacrificia, seminabat in populo venerabilium Domini praecipia. Cumque haec ad aures Octavii Praesidis pervenirent, jussit eum exhiberi. Inducto autem eo, Octavius dixit: Quis Accaris? Beatus Longinus, cum esset perfectus senex et venerabilis in Domino, dixit: Christianus sum. quod et enim primum domini gratiae Dei confitori. Octavius Praeses dixit: Qui ante te fuerunt, nihil liberati sunt de hoc nomine? Tu autem quis vicaris? edentis. Vir Dei respondit: Longinus vocor. Index dixit: Cujus provinciae es? S. Longinus dixit: Isauriae, Octavius Praeses dixit: servus es an ingenius? S. Longinus respondit: servus etiam prius peccator: sed pons Dominus Jesus Christus per mysterium sancte et adoranda crucis, et per lateris sui effusionem duplet gratia me liberavit: prius quidem per aquam et Spiritum sanctum, nunc autem per san-*

guinem, si perseveravero in ejus confessione.

3 *Judex dixit: Propter quam causam venisti hic? S. Longinus dixit: Curialis fui et militavi in saeculo: nunc autem milito Christo Jesu. Praeses dixit: Quis te ergo absolvit a militia? S. Longinus respondit: Fratres meos rogavi ut tollerent substantiam meam, et ego acquirerem animam meam: et consenserunt mihi. Rabant autem mihi e in sumptus solidos centum per singulos annos: quos expendebam in pauperes Christi. Nunc autem deprecatus sum Dominum memi Jesum Christum ut me educeret de carnali militia et donaret mihi spiritum lem, et gloriaretur nomen ejus per me. Praeses dixit: Ergo, tanquam vir ingenius et bene natus, abaudi Regibus et sacrificia diis, aut manduca de sacrificiis eorum, antequam dispendis a primis, S. Longinus dixit: Nemo potest duobus Dominis servire: singuli enim eorum silo contraria sapiunt. Meus Dominus sobrietatis et mansuetudinis, castitatis et portatis, humilitatis et modestie dux est, qui ducit hominem ad vitam aeternam: dii autem tui contraria sapiunt amatoresque sunt omnis malitiae, avaritiae, impietatis, superbiae, et spurcitiae. Num possom idolorum opera exercere, et non sapere quae Dei mei sunt?*

4 *Praeses dixit: Si, ut tu dices, contraria sapiunt dii nostri et solus Deus tuus justus est; quomodo ergo gentilitas defensionem praebet Regibus et Principibus, et exaltatur in gloria multiplicata: Christianismus autem humiliatur et in gloria numeratur? S. Longinus dixit, Vides ergo quia gentilitas contraria est Christianitati. Diu vestri sunt impedimenta sobrietatis, damnium pietatis, corruptiores virginitatis, gulae delectatio, paupertatis effugatio, avaritiae desiderium, humilitatis alienatio, dices superbiae, puritatis anxiae pollutio, turpium verborum execratio: haec est idolorum cultura et doctrina demoniformis: si autem jubes, et quae Christianitatis sunt deo praeepta, Octavius Praeses dixit: Multum laentis es et nihil stabile dixisti, accede ergo et sacrificia diis, aut gusta de carnalibus sacrificiis, et indulget tibi Deus tuus propter necessitatem Regalem hoc facienti: vadeo epinate multum gratiam et pallidum praee abstinentia penam sustinere non posse: ne cum euperint in te amarissima tormenta, cum confusione hoc facias.*

5 *S. Longinus dixit: Praeses, si vis a me veritatem audire, magis tu sis Christianus, et indulget tibi Rex tuus, cum Regem aeternum et Dominum magnum in veritate cognoveris: si autem Rex tuus voluerit te ledere, non te laegent ponere. Si enim gratias cum et pallidus, non curare; solummodo Christianus officere: non enim imperat nequitia Regem Christi pietati. Et iratus Praeses dixit: Dentalem aderte, et ejus dentes excutite, et linguam ejus incidite, id est percutite Imperatores et loquentem iniqua in deos. Quostoriam veni fecerunt quod eis jussum est: linguam ejus abscederunt et dentes ejus excusserunt. Beatus autem Longinus viriliter haec sustinebat propter fidem Christi, quam habebat, et dixit Praesidi clara voce: Si credis vero deus esse quos colis, sine me ut confringam eos; et adjuvent seipsos, si possunt. Praeses dixit: O malum caput! tibi tanta tormenta sustinenti, quare non subveat Christus tuus? S. Longinus dixit: Inscensato, non vides quanta tormenta me in tulisti, et non me tetigerunt poene tuae? Da mihi potestatem, ut conteram deos tuos, et si me aliquid muerint, epilogna dii sunt: si autem nihil valuerint, tu crede Deo meo, qui ipse est Deus vivus et verus.*

6 *Praeses dixit: Habes potestatem adversus deos. Et accipiens S. Longinus securum contingit faciem, et oculos eorum destruxit, et omnes lapideas statuas*

an facti pater Carus et Domitius?

cujus filii sint epistolae apud Tamogum?

EX MSS

e

renunt non reficere solis.

4

f

g

quorum cultus istorum est causa.

Interdum Dominus pervenit

ab Apostolis instruitur.

g

et utris dentibus et lingua discessa.

f

omni virtutibus et arte ordo.

adhibetur ad obsequium Praesidis

et tibi permissi deos.

Christum conficitur

e quibus fractis

EX MSS. A. arr. enclis adobitias in. v. u. u. u.

A statuas evertit, et libationes effudit. Et statim daemones, qui manebant in idolis et in aris, fugerunt; et quidam adhesit Praesidi, alius Principi, alius h Commentariensi, ceteri autem intrarunt in reliquis de Officio. Et erant omnes simul velut insani latrantes, et arripiabantur et dicebant: Ut quid adduxistis sanctum Dei Longinum huc, ut nos eliminet ante tempus de habitaculis nostris? Et cadentes ante pedes S. Longini dicebant: Scimus te, quia es Longinus, servus Dei excelsi. Et cepit B. Longinus increpare eos dicens: Quare inhabitatis in simulacris et in aris istis? Daemones autem dixerunt: Invenimus statuas lapideas circumornatas, ubi non est invocatum nomen Christi, nec ejus signum impositum: et quod vos colitis: et invenientes sacrificia et libationes exercentes in nostro nomine, pariter et locum et homines nostros inhabitavimus: ubi autem Christus non manibatur et ejus signum non est impositum, ibi est nostra habitatio. Hujus rei causa deprecamur te, homo Dei, ne nos praecipuas ire in abyssum.

ica et hinc eos petit Longinus

7 S. Longinus adstanti populo dixit: Quid vultis eos deos habere et cadere, quos ego fugavi in nomine Jesu Christi? Vultis enim Praesidem vestrum B virtute Dei mei epumantem et prostratum sub pedibus meis. Populus autem clamavit, dicens: Magnus est Deus Christianorum, rogamus et deprecamur te, Sancte Dei, ne sinas daemones habitare in civitate nostra ad interitum et perditionem hominum. Haec audiens B. Longinus intendens oculos in eorum, dixit: Domine Jesu Christe propitius esto mihi, propter pietatem tuam multam et inenarrabilem circa me benignitatem tuam: scio enim quia semper me audis, et credo quia, antequam postulerem, eas, quae ad salutem sunt, petitiones praestabis. Et tunc propter adstantem populum, et propter humilitatem servi tui, et propter gloriam beatitudo, iude mundos spiritus exire de corporibus istis, quia opera meminum tuarum sunt. Et cum haec dixisset B. Longinus, exclamaverunt daemones in hominibus h et ululantes voce magna exierunt ab eis, et mundati sunt omnes ex illa hora: et factum est paucum magnum in civitate illa, et multi permanentes cum S. Longino, crediderunt in Dominum Jesum Christum.

multosque convertit.

Pro Sancto iterum addito

8 Post paucum vero tempus nequissimus diabolus contrivit cor impudentissimi Judicis, qui expugnavit familiam Dei Longinum: inde et iussit eum exhiberi, et dixit ei: Scis quia omnis civitas recessit a sacriliis deorum propter tuas magicas artes: et si hoc notum fuerit Regi periclitabitur civitas, et nos peribimus. Aphrodisius Commentariensis dixit Praesidi: Eum qui praestitit nobis salutem hanc et bene nobis Deus fecit per eum, ipsum iterum torquere incipies! Praeses dixit: Per magicas artes hoc fecit et illis sensus nostros. Aphrodisius respondit: Magnus est Deus Christianorum et non est iquid eum dolus: noli ergo negare eum, nec praesumere tibi quidquam adversus servum ejus, ne aliquid deterius tibi contingat. Tunc Octavius Praeses dixit: Jubeo amputari linguam tuam, ut non loquaris, miser. Beatus autem Longinus dixit: Gratias ago Domine Jesu Christe, qui ostendisti et alium athletam pietatis tuae, cum ergo incidetur Aphrodisio Commentariensi lingua, suspiravit eum gemitu Longinus ad Dominum, et statim membris Domini facta est super Praesidem, et dissolutus est membris, et factus est caecus: et videns eum Aphrodisius exclamavit dicens: Justus es Dominus et justum judicium tuum.

1. Tunc, ubi dicitur et quia Praesidem arguit.

quod e religioe per eum est pro agno. et.

9 Praeses dixit: Frater Aphrodisi, rega Dominum meum Longinum, ut erret pro me: quia nimis impie egi in servos Dei. Aphrodisius dixit: Nonne

dicebam tibi, noli injicere manus in servum Dei: D quia Deus noster invictus est: sicut et me indignum vides lingua incisa loquentem. Praeses dixit: Non solum oculos perdidisti, sed et cor meum et viscera pessime cruciantur. Sanctus Dei Longinus dixit: Si vis misericordiam consequi, celerius me puni: m ne frauder corona mea propter tuam sanctitatem: et post mortem meam orabo Dominum ut senet te: tunc enim ampliorem poterit habere fiduciam deprecandi Dominum pro te, cum conspicerit illius adstitero. Statim itaque ut haec verba contempserat, Octavius jussit ei caput abscindi: et stans S. Longinus oravit tanquam unius horae spatium: et sic consummatus est per gladium interemptionem, spiritum tradens Domino in pace. Et statim Praeses perrexit ad corpus beatissimi Martyris Longini, et projecit se in faciem eum gemitu et lacrymis dicens: Peccavi, Domine, peccavi: agnosco iniquitatem meam: et statim recepit visum, et sanus factus est ex illa hora: et accipiens corpus B. Longini, involvens lintaminibus mundis cum gaudio Martyrem sepelivit: et credens in Christo permansit cura praedicatoribus fidei, glorificans Deum semper.

m

n

et ad corpus Martyris et non recipit.

E

o

10 Haec acta sunt in Caesarea Cappadociae a Idibus Martii sub Praeside Octavio, regnante Domino nostro Jesu Christo, cui est cum Parte in unitate Spiritus sancti honor et gloria, virtus, imperium, potestas, aeternitas et majestas, nunc et in immortalis secula seculorum. Amen.

a Apponitur in MSS Actis hoc Centurio, a nobis omissa, quia abest a Martyrologio et Brevario Florentino. Rationes additae leguntur sub Centurione Romano. — b Ita MS. Apocryphum placet, jussus. — c Audiamur impossibile corpus et incurritalem mentem. — d Iquidem 27, alterum nostrum 19. — e Thaumata nostra MS. resumimus. — f Antioche pauperlati. — g Reliqua hujus praedicti et sola Audiam. sunt: desunt in istis codicibus MSS. — h Ita specialiter vocatur, inquit ex Accursio Glossis in Etymologia, qui carceri praest: a commentario videtur, et qui reos videtur turbare. In Vita S. Porphyrii Episcopi Antiocheni Commentariensis Consulatus, ad est, ad Consulatum obsequia deputatus, legimus 26 Febr. nam 27. — i Ita Audiam. additur: per eumque. — k Item: Ut ut homines qui habebant mundos spiritus exiret de civitate, et statim alidentes eos et obdantes. — l Ita nobis Audiam. reliqua vero MSS. beatus Tunc Praeses jussit linguam Aphrodisii abscindi, cumque hoc fecisset Longinus ingenuit. In Reliqua hujus praedicti est ex MS. Bonifacii alia haec verba: prius me puni ut post mortem meam deprecet Dominum meum J. C. et sancti le: ipsam enim fiduciam habeo tunc ad Dominum J. C. et statim Octavius. — n Ita solum MS. Audiam. cetera absque ulla gladii mentione: et sic in pace reddidit spiritum. — o Et eadem Audiam. confusio inter ad usum Martyrologium antiquum ubi quatuor duo macta et MSS. Bonifacii atque Ultrapetronium decimo kalend. Decembris, in Augustinus vero quarto idibus Decembris. Praesens plurimum lecturam secunda Hippolytus Doctorem in historia Mauritiana, videtur constare in MSS. quoque Mauritanis repetitur: quod nobis argumento est auctores Columna, cujus nom. s. facta est veritate, diffusa lectionibus, in quibus distributa habentur. Ita, videtur per Martyrologium Romanum, a Cardinali Raynbro concinnari et a Gregorio XII anno 1583 sub Ecclesia proposta, scilicet non inducere in scripturam: et forte illud Martii diei quod transit in Occidentem conspuit. Illi enim ad spiritum orationis fuerunt videtur, ut per omnes latuerant Ecclesiam spectarentur haec Acta, ipsa, quod quos passim est hic sanctus orientabilis lucognatu, propter praecellentem Centurionis quod ipsa conventionem

Commentariensis.

F

ACTA

S. LONGINI CENTURIONIS

ET LUGURII SOCIORUM MARTYRUM

Auctore: S. Hesvelio Presbytero Hierosolymitano.

Ex MS. Graeco Biblioth. Vaticanae.

colitur 28 Martii

11 Ultra varietate sunt historiae Martyrum: quoniam quidem eorum fabulatio a pietatibus fabulis, in quibus in vitam admittuntur imagines, et magnitudines turrim exhibent, et formae virorum atque mulierum, alias quidem sentes aut regias, alios juveniles vel plebeos, tristes alius vel fronte serena hilares representant: sic et qui martyrorum certissimum sermones concubant, minus illam virtutem et robur animi, in duris atque asperis imperterritum fidens tenque

Int e scriptum nam horum Acta.

A temque se exhibentis necesse est auditoris manifestent: nec non Christi cum athletis suis certantis presentiam palam cognoscendam, seque modo per signorum admirabilem multitudinem, modo per adhaerentiam in verbis gratiae manifestantem: Longini vero sapientis pariter ac generosi historiam, atque imprimis illustre ejus de Christo testimonium, a quo Deum confitens est exorsus, qui potero digne enarrare.

2 Etenim cum metu confusus universus Apostolorum chorus eum vel negasset vel deseruisset: eum erecti in pedes claudi, videndi facultate donati caeci, lapsos a maculosa cutis defluentibusque per ramenta carnis immunditia purgati aliisque soluti a miseris, liberati a morbis, qui melius mihi nosse eum poterant, ad erius obstupfacti spectaculum, velut tempestate appuli ad scopulos rectores, triste suae fidei fecere naufragium: tunc venerandi hujus religiosique Centurionis confessio auribus vanae atque fallacis Synagogae insonuit: Vere filius Dei est iste. Nempe nec Pilatum reveritus est adversus Christi innocentiam mercede a conductum, neque extimuit tam numerosam multitudinem, vel ad conspectum infinitarum prope molam myriadam obtorquet. Quidni ergo laudibus effertur, et scriptis celebratur pulcherrimum ejus certamen? Quod qui viderunt ab initio enarrantes, in futuram generationem memorandum tradiderunt; ab illa vero deinceps ad posterum atque ita ad nos usque pervenientes Longiniana confessionis sermones, velut margaritae quasdam immaculate sanctum Christi Domini thilavum exornantes, sunt conservati.

3 Itaque cum Pilatus b Custodiam postulatus ad vigilandum sepulchro unigeniti filii Dei eandem petentibus Judaeis concessit, dux eorum Longinus fuit: siquidem et ipse cum sua cohorte crucifixum custodivimus: verum eodem jam ad vitam resurgendo reversa, quemadmodum Evangeliorum scripturae commemorant, et relatis per milites ad Judaeorum Principes iis quae gesta fuerant mirabilibus, hi confusione suam apud populum formidantes, et prodigii tanti claritatem cupientes extinguere, promiserunt militibus sufficientem pecuniam se duros, ut resurrectionis calumniarentur mysterium; multa quoque auri vi apud Pilatum sunt usi, ut is calumniam miscissam susciperet. At non Longinus promissa eorum antefuit veritati, neque contra Christum perniciam admittere, vel Deum mammonae sustinuit posthabere: indignum quippe se iudicabat ut avaritia serviens in istam lutheram abyssum sese precipitaret periturum, et falsitati testis accederet adversus Christum, per quem resuscitato Adamo et morte pereperita ad vitam mortales immortaliter transferuntur.

4 Acriter ea Longini constantia Pilatum et Principes Judaeorum pupugit: et insidias qualem eadem tendebant; sed quoniam totius militaris cohortis illusterrimus erat, opportunitas defuit explende iracundiae, quam contra veritatis testem conceperant. At ille totum se Christo tradere cupiens a Caesare militie zonam exiit, et de cetero domi se continuit suae, cum duobus militibus, qui et ipsi beate confessionis concortes effecti, praecones extitere eorum quo viderant et audierant terribilium signorum. Deinde vero, Hierosolyma relicta, reversus cum isdem est, et factos Cappadocum regionis optumus praefector, sicut Thomas Iohis, Romanis Petrus, Antiochis Joannes, Paulus ab Hierosolymis ad Helyneum usque, et alii alii: Christo amantissimus, et quae propter ipsum atque in ipso facta erant mysteria divulgans.

5 Pessum autem Judaei zelo inflammati et stinulati ira, Longini confessionem per omnes late partes

divulgatam superare non potuerunt: quare ad priores suas artes conversi, Pilatum inducunt, ut Longinum falso criminaretur apud Caesarem per litteras; quod alieno ab Imperio Romanorum animo militaria contempsisset insignia, et Christum Regem gentibus predicaret, eaque persuasione jam nunc implesset patriam suam universam. Cum hisse litteris et pecunias mittunt et Longini mortem deposcunt, suisque calumniis aures occupantes Caesareas, imperatoria mandata in Judaeam contra Longinum referunt ad Pilatum; quibus gladio in eos jubebatur animalvertere, qui militiam deseruissent. Has litteras Pilatus continuo tradidit probatis caedum a se designatarum ministris: ipse vero festinanter discedentes pervenerunt in Cappadociam, ibique didicerunt Longinum paterno in agro philsopkari, et urbanis negotiis curisque abdicatis, animo per quietem exercendo vacare. Agrum itaque eundem adeunt, decernuntque Pilati ac Caesaris jussionem cum silentio exequi, ne forte in fugam conversus Longinus, manibus suis eriperetur: unde factum est, ut nemini quidquam forma qua habebant praee manibus audentes concedere, ipsimet Longinum velut alteri supervenerunt improvisi, ad eumque accedentes et nescientes, ipsum esse quem quaerebant, interrogare coeperint, ubi esset Longinus.

6 Ille vero rem omnem divini Spiritus edoctus admonuit: Me, inquit, sequimini et ipsum ostendam vobis. Nec mora: domum eius suam gaudens deduxit, seque ad martyrii pro Christo subivit sacrificium ex tunc apparans studiose: Quam speciosi, inquit apud setacitus, pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona: nunc apertos mihi oculos video, nunc Filii ad dexteram Patris contemtor gloriam, nunc ineffabilem ipsius Patris et sancti Spiritus splendorem intueor, nunc dicam: Domine Jesu, suscipe spiritum meum; quemadmodum primus Martyrum e Stephanus, cujus abeunte e vita pulcherrimam vocem audire merui. Jam supernam Jerusalem aureis instructam turribus, Angelorum patriam, Sanctorum omnium metropolim spatiosam, cum plausibus, canicibus, regisque trophaeis ingrediar. Jam tunicam hanc terrenam exiens et carnis vincula laboriosa deponens, a mortalitatis abducar corruptione, subvectusque ad immortalitatis felicissimum statum in portum veniam vite aeternae, quam simul omnes Sancti inhabitant. Exulta igitur et letare, o anima, ad Conditorem tuum et Dominum transitura: serenam faciem hac tam optata occasione exhibe, tantorumque tibi factores bonorum hilariter atque hospitaliter habe, bene instructam mensam apponens his, qui ad carnam regnum te invitaturi advenerunt.

7 Haec intra se locutus Longinus immensus sibi sicarios in domum suam excepit, et splendide eos tractans, vultu lato et magne jucunditatis militia praefrente, ad eandem cum ipsis accubuit mensam: factaque eorum interrogare eos aggressus est, quid is opus esset. Illi vero juramentum ab eo exigentes, quod neque eorum vulgare sermone, neque concredum sibi secretum naderet, dicunt ei, quod Caesar scripserit ad Pilatum, ut Longino cum aliis duobus militibus caput auferendum curaret. Quibus ille: Equi autem sunt duo isti Longini socii? Intellegens autem eos esse qui Judaeam mercedi Christum praebuerant, scripsit ad eos diligentissime, ut quocumque ad se venirent, maximum labori honorum participes. Deum tunc atque altera die hospites suos retinens, tertia domum illos abovit in agrum, istre operiens somus acerisitas: quos ubi propinquiores factos cognovit, exposuit ipsum se esse Longinum, quem quo ferunt.

8 Ipsi vero primum dictis eju. Idem adhibere re-

edictum
martyrii
s. Longini
Centur.

a
martyrium.

b
quae respicit
domum
eius

oblatum a
Iudaeis
penam
spreti

admissionem
indiv.

c
Cognoscit abas
s. Longini

d

D
AUCTORE
HESUCHIO
EX MS GR.
DESCRITUM
L. ESARD
Pilatus

a quo missi
sicarii

silentio et dem
facturi,
E

ab ipromet
ignoro et
divinitus
nuntio

F

hospitio
et c. p. n. u. a.

AUCTORE
BESYCBIO
EX MS. GR.
sequit
manifestantem
occidere
Teni unt.

A cusabant : persuasi deinde vera loqui, suos velabant capillos, et miserandas ad ipsam voces edebant dicentes : Ut quid sic agere voluisti, amice? Quare in tuam venientes necem ad tuam invitasti domum? Cur eadem machinantes Tuam mensa et convivio excepisti, non tantum una, sed altera quoque et tertia die? An forte non videbas vitium tuum tuo, quem querebantis, miscendum sanguine? Nunc autem quid dicemus? aut quid agemus? si quid in rem tuam consilere possumus, ubi in pace, hospitalitatis mercedem referens remissionem mortis, alias tibi a nobis inferenda: neque enim gladium videmus contra te attollere, reverti saltem, erulescentes mensam, formidantes Deum hospitalitatis arbitrum: expedit nobis a Pilato discrimen pati potius quam Longini caput abscindere. Quomodo vero per omnem vitam tabesceret conscientia, et convalescentes videre nobis videretur sanguinis avido daemones? Quomodo tibi manus possemus injicere? torpent enim non modo illae nobis, sed et pedes et corpus universum; vel cogitantibus dumtaxat istiusmodi facinus, quo benefactoris nostri hospitique efficeremur occisores.

ipse vero in
fide Christi
constans

9 Ita quidem isti ad B. Longinum: non tamen persuadere potuerunt prompto atque aliter ad certamen athlete, ut subendum pro Christo agerem detrectaret, sed potius fidenti animo respondit, dicens: Ne me proditorum vitae velitis aspicere, ut datam mihi gratiam ultro videar adduxisse in discrimen: non ego sece-nar ab ovibus lupus effectus, neque negabam quem semel confessus sum. Non obscurabo illius gloriam, qua vili conciti elementa, neque accensabit me universitas creaturarum, quod ab eo defecerim, propter quem eorum vultura suam abscondit, et sol luciferus curras dissolvit; quando dies suo excessit e studio, et nox per vim adducta est, nec ipsa satis sustinens grave crucis opprobrium, nec pugnantium adversus Deum Iudeorum delictum absque nota praeteriens. Equidem ea omnia propeus egomet oculus vili, ipse spectator adisti: quomodo igitur desperam thesaurum taurorum quae mihi obvenere honorum, vel Angelorum id mihi exprobratorum sustinelo irrisiones?

duos martyrum
socios
arrestatos
implet. ur.

10 Adhuc eo loquente supervenit par illud commilitonum, eodem cum Longino morti addictorum a Caesare: quibus hilari vultu letoque animo occurrens in amplexum Sanctus, oculos cervicisque beatus exosculatur; et, Gaudete, inquit, commilitones Christi, divinorum certaminum gloriosi victores, et regni caelorum haeredes felicissimi gaudete, inquam: aperitur enim nobis paradisi janua, jamque jurati adsunt Angeli, annuas nostras translaturi ad Deum, easque oblaturi unigenito filio eius: jam lampades video, jam coronas contempler, jam laeva considero cum quibus endestis sponsi in thalamum deducemur. Deinde ad heteros conversus, inquit: Quidquid vobis imperatum est confestim perficite. Praepositum vero domus sine stola mandam adferre jussi: tanquam ad nuptias festivas vocatus: eumque indutus, et manu designans thalamum, in quo locatum corpus suum sepeliri volebat, genuit: sequo ipsum cum sociis, ejusdem victoriosa agonis sereni ingressis stadium, apte componens, capite nudatus est die decima sexta mensis Octobris, omnesque simul adscripti sunt tunc Apostolorum quam Martyrum choris, quia et hominum fortitudinem, et illorum pueritiam zelum sunt imitati.

et in Hierosol.

Caput
Hierosolymis
reclinet

11 Victores autem assumpserunt S. Longini caput delendum ad Pilatum, qui in gratiam Iudeorum eodem istam remittat accepta ad eundem pecunia inductus. Ut vero Hierosolymam advenerunt jussit Pilatus illud exhiberi Judaeis, mortem Sancti silentibus, multo tunc eandem vendens jam associatis innocenti sanguinem pecunia emere. Posthac

mandavit extra urbis portam abjici sacrum caput, D
terribile daemionibus, amabile Angelis, elementis
cunctis admirandum. Jacuit igitur ante portas tam-
quam thesaurus aliquis inviolabilis f, et quamvis
multus ibidem finis esset, incorruptum servatum
est pretiosissimum margaritum, atque ibi sepulturam
habuit: imo ipse finis eodem pro urca ad tempus
fuit, longanimitate agente Deo, et provida disponente
ut opportuno tempore illud revelans, suum erga ho-
mines amorem manifestus declararet.

in sterquilino
abjectum
fuit.

12 Item vidit mulier ex Cappadociae regione, corporeis oculis amissis, fide superavit infirmitatem, et cum unigenito filio suo Hierusalem advenit, sperans se sacra adorantem loca visum deperditum recuperaturam. Ut igitur filii sui manu deducta collegit sacra terras pulverem, eosque oculis cepit studiose applicare, si forte in eis reperiret collyrium visui reparando idoneum; subitus ex improvise morbus puerum invasit, maternoque abstulit e complexu. Itaque geminate sunt et tenebrae, ac pene ad extrema delata est, intolerabilis infortunii succumbens calamitas: miserabiles autem voces ad Deum iactans, Usquequo, inquit, Domine, oblivisceris in finem? Usquequo avertis faciem tuam a me? Usquequo ponam consilia in anima mea, dolores in corde meo die ac nocte? Respire, exaudi, misereri mei Domine Deus meus: illumina oculos meos ne quando propter mortis et luctus magnitudinem absorbeam a morte, Domine, num sola ego super terram peccatrix, quod in tam severum adducar iudicium? Certe non ego peior sum meretrice, quam suscepisti filio unguenta afferentem. Me vero infelicissimam et oculorum lumine, et unigenito filio privasti: neque ullibi relata est salutis spes.

Vide x. ca. x

et unio filio
Hierosolymis
orbare

13 Tali tanque meconsolabili in luctu cum perseveraret misera, apparuit dormienti B. Longinus, et quidquid circa se gestum esset eidem manifestavit: Ego, inquit, Longinus Centurio sum, qui sub cruce Dominum Jesum Christum vere Dei filium esse confitebar: totum igitur sit tibi, quod Pilatus falsi criminis me accusans Caesarem interpellavit, ejus jussu resectum mihi caput est, et huc delatum, atque extra civitatem projectum conferentibus in hoc ipsum pecunias Iudeorum pueris. Sub sterquilino itaque sepultum illud est, ut tibi servaretur sors illa ad sanitatem plurimum: statim quippe ac revelaveris indicatum tibi thesaurum, oculos tuos recipies, deinde et puerum tui vivum sistam cum gloria, unde non mediocre solamen luctus tuus accipiet.

S. Longinus
revelat caput
suum;

14 Talius verbas consolata simul et roborata mulier, utpote fidelis non minus quam generosa petiit ad locum deduci, in quem deportatum finium a suis ductoribus dedit, qui et ipsi fideles erant: cumque eo advenisset, contumto cepit manus scalpere, et Dei agente providentia celeriter reperit venerandum caput, et solis radios intulit est: ipsum vero cum plestens ac studioso ablaens et augmentis condicens praebasis, regressa est in civitatem sororum in suum hospitium deferens inestudabile margaritam. Nocte vero sequenti rursus et S. Longinus arstitit, ad latus suum habens dicitur filium, splendidum ac subridentem et velut nuptialem vestem indutum, qui et dixit: Mulier ecce quem dilexisti: iste est filius tuus unigenitus, quem tibi creptum arbitrabere: eum Deos ab hac momentanea ac peritura liberatum viti, in regnum caelorum cum adscripserit. Et nunc mecum habere filium, a Salvatore enim accepi illum, neque a dextera mea inquam recedebat. Igitur caput mecum accipiens, et cum filii tui corpore unam in arcam condens, haud amplius plora velut amissum, cui a elementissimo Deo magna pecunia donata est gloria, ut et altare et mystica sacrificia et celebres choreae, et populosae conciones, et aliadhuc plurima

F

capite
invenio

filium et
suum
ostendit:

in eodem
reclinet gloria
fil. con.

A ei mecum deferantur, quibus in terra frui non potuisset : quod vero in caelis nobis preparaverit, non verbo dumtaxat sed re ipsa suum erga nos amorem declarans Deus, id vero neque oculis vidit, neque auris audivit, neque in cor hominis unquam ascendit.

que illud cum fuit corpori referri in patrum

g

IS HOS sermones ut pueri mater audivit, tamquam si divini alicujus Propheta suscepisset mandata : sic consurgens continuo in patriam rediit, et acceptum S. Longini venerabile caput magna cum letitia atque splendore reposuit, sicut Sanctus mandaverat, in vico, qui g Sandralis nominatur : illuc enim orundus erat S. Longinus : sibi que ipsa dicebat in corde, et lingua aliis predicabat : Nunc scio vere quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Oculos querebant carnis, et cum his etiam visum in anima spiritualiter recepi : afflixit me calamitas filii, et ecce haeredem habeo cum gloria regni Deo assistentem : video juvenem indutum purpura, et multo decore adornatum, Sidereo vultu respiciens puer ecce ut matri ardet suae, et ad latus Longini velut faciem ad radios solares refulget. Etiam saepe nocti saepe per diem apparens, neque id in somnis sed manifesta in specie, se mihi ostendit Martyrum in modum : sors autem illius inter Prophetas est, etsi Prophetarum vitam non vixerit : et h. crucem cum Longino laejulans, adoranda caeterum regno trophaeum effert, atque inter medius Angelos predicat, inter Anachangelorum cunctos exclamat, tanquam germanus Longini discipulus, Vere filius Dei est iste. Quantum vero Seraphim permittunt Longino Deum glorificare (neque enim divinas laudes contentibus obstrepuunt cherubim Seraphinave) tantum auditor etiam ipse, sanctam, melodiam, triumphalem vocem offerens, Vere filius Dei est iste. Est atque et erit Dei filius : quod enim habuit ante saecula, etiam in omnia saecula ventura habebit : ipse antiquae saecula, et citra senium infidelium pervenerit : regnum namque ipsius regnum aeternum est, et potestas ipsius in aeternum non minuetur.

B Deo gratias age 12. h

16 Ego Hesyehius Presbyter Hierosolymorum, multum sollicitoque scrutatus, vix demum nec absque magno labore potui invenire aliquid de S. Longino Centurione, qui ad Crucem Christi dixit : Vere filius Dei erat iste. Inveni autem martyrium ejus in libello conscriptum in Bibliotheca sanctae Resurrectionis, et ipsius confessionem cum elogio composui. Denique erodant omnes, qui finem Domini, qua hic est vere S. Longinus Centurio, qui sub cruce Christi ipsam confessus est : rursus interesse

En omni oculis Beatus

C via ad patriam custodiat omnes sive legentes sive audientes in Christo Jesu Domino nostro, cui est gloria, virtus et regnum Patris, Filii, et Spiritus sancti, nunc et semper et in saecula saeculorum, Amen

Nb: 29, 14.

A. V. et hoc quidem a Patribus antiquis, quem solent sententia prodere Plato scribit. Cheri lumen divinitatem ab eo extantam magis meta constituti in vestitionem populi quam alio respectu ulla veritas ex Evangelio testi : pecunia indubitanter eidem decretam esse, et resurrectionis mysterium palatris elaborari, satis indicant apud Mattheum Jo. 14. f. dicitur multos promittentes : Nos smadobimus (transit et se-tatis vos laevissus. In lectione Matthei interceptis consuetam Romani milites vocem, et apud exteras etiam milites usitatum, 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

phasi utantur jam citata MSS. utraque scriptura est: at MS. Berodanum, cum quo habemus collatum Medicum, scriptura id est, candidis indutus vestibus.

D EX MS. GR. VATICAN.

INVENTIO CAPITIS S. LONGINI CENTURIONIS

Ex alio ejusdem Bibliothecae MS. Graeco.

POST haec mulier quaedam vidua, Christiana nomine, ex mollioribus loci sua, invasa est a feroci spiritu crudeliter ipsam discerpente. Cogitavit igitur postera die proficisci in Orientem; audiverat enim de sanatis a Jesu. Ipsa porro nocte, quae serum constituerat in iter se dare, apparuit eidem absque capite S. Longinus, et interrogavit, quis adesset, inquit S. Longinus: Vis sanari? Cui illa: Etiam, Domine: hoc est quod postulo. Dixit ei Sanctus: Vade in Jerusalem et interrogans ubi sit domus Praefecti Lucii, quare ibi caput Longini Centurionis, et refer illud ad corpus meum: ita sanaberis: Ego enim Longinus sum, qui pascebam oves c. juxta viam, nec requievi in eo, in quo positus sum, sepelero usque nunc: verum tu fac, ut dixi, et sanaberis in nomine Jesu Christi: neque tu tantum sanaberis, sed et filium tuum in militiam assumam: ego enim sum qui tibi absque capite loquor.

Christina vidua a demone vexata

amonitu S. Longini

Ierusalem abli

et redemptum Sancti caput referens

conclan'tibus Angeli

per filium re-tinet caput.

luni Viderunt

S. Longinus apparet

2 Tali cum audivisset mulier, surrexit, et valedicens iis quos habebat amicos, dedit se in viam, et veniens ad monumentum Sancti, voce magna clamavit dicens: Domine qui es in locis huc, quoniam modum mihi in visione dixisti, ecce vado: tu mihi opitulare. Et continuo contremuit locus, et vox ad ipsam allapsa dixit: Vade, Christus adjutor tuus est. His verbis auditis ivit illa, atque cum gaudio totam emensa viam cum introisset in Jerusalem, et didicisset ab incedis domum Praefecti Lucii, requisivit ab eo caput B. Longini: quod ille dedit ei, postulato argenti pretio ad numerum ducentorum denariorum. Accipiens ergo caput mulier adoravit Deum, et dedit gloriam ei qui dignatus esset eum tam insigni suo bombatis gratia

3 Cum vero, caput defersens et filium suum Christianum vae comitem habens, pararet sub vesperam iter ingredi: ecce apparuerunt ei tres Angeli, quorum gloriam intuens ne pibat sustinere, qui manibus cernens gestantes illos et praedictes ante eos, tota nocte Deum hymnis concinendo laudabant: mane autem facto requieverunt in eo, quem attingerant, loco ubi sumendi cuncta. Post tertium vero diem cum filio Christiano suum in vicum rediit, caput S. Longini attulit et abijt ad locum, in quo humatus erat, hora quasi sexta noctis. Edificaverunt autem fideles Christiani ad eum Martyre dignum ad quam accedentibus muliere cum filio, subito reclusum est proprie motu ostium, et monumentum apertum: viderunt, et lumen circumfalsit in habitaculo. Ingressus autem adolescens in monumentum cum unguentis et aromatibus, caput corpori apposuit: quod ita conjunctum ei est, ut fuerat ante abscissionem: eoque egrediente extra monumentum, rursus conclusus est per se locus, et ipsi reversi sunt in domum suam, gaudentes et glorificantes Deum.

4 Altera vero nocte apparuit Christiane S. Longinus dicens: Nunc requiem recepi, quoniam reddidisti mihi caput meum: quare et in sanam te reversus ex hoc die: quare autem de filio tuo, terrestre an caelesti militiae adscripturus eum sum? Respondit illa tremens se pavida: Obsecro, Domine, caelesti militiae adscribe illum: eoque milite disparuit Sanctus. Orto autem die adolescens egressus est in vicum, ad habendam illius curam: ibique ad horam usque septimam laboranti conspiciendum se obtulit S. Longinus, et dixit: Adolesceus Christiane, vin

EX MS. GR. VATICAN. et filiam, celestem militiam adscribendo.

A vin, secundum nomen tuum in militiam Christi adlegi? Qui suspiciens vidit eum instar fulminis micantem, et ait ei: Quis es Domine, qui me in militiam vis adlegere? Ego sum, inquit Longinus, capite donatus a matre tua: sicut autem illa adduxit mihi caput meum, sic et ego te volo ad Deum adducere. Ad hæc respondit Christianus: Si ita est, fiat mihi secundum verbum tuum: et continuo spiritum tradidit adolenscens.

illa mortuum luyet

¶ Mater autem ipsius procedente die, accipiens hora solita cibos in prandium, ad filium suum in vineam ivit, et ingressa invenit eum extinctum. Quod cum vidisset, cecidit super terram in faciem suam, linquente eam spiritu, et tunica laniata jacebat velut mortua, usque dum accedens ad eam Angelus confortavit ipsam dicens: Quid ploras? Ait illa: Quia peridi filium quem habebam unicuique, et exaruit fructus uteri mei immatura etate. Angelus vero respondit ei: Noli eritare mulier, neque super hoc ploras: ipse enim nec perit neque exaruit: quippe qui in sinu Jesu Christi est. Abi ergo in civitatem, et convoca viros religiosos ac sanctos, qui venientes suscipiant corpus filii tui, et sepeliant illud in monumento, in quo recumbit fidelissimum Longinus:

quam consolati Angeli,

B post tres autem dies vultus filium in ordine militie super.

reus nonnulli Episcopo Tycheuzi

¶ Hæc lætus Angelus disparuit ab ea: ipsa vero consurgens rediit in vicum, ubi continuo ei advenit Angelus considerans eam, ac veluti dicere volentes, quod ipsi accidisset: quibus illa enarravit omnia: ipsi autem audita eorum, abierunt ad Episcopum Tycheuzum in habitu virorum honestorum, eique que contigerant annuntiarunt. Mox autem Episcopus, Paphnutius nomine, secum assumens viros religiosos et pius, profectus est ad locum, in quo jacebat adolenscens extinctus, et conversus jussit ad vocari matrem eius: quæ cum venisset, dixit ad eam: Ne lugeas super hunc: ipse enim eorum regna præsidens multum optat pro nobis, exultemus ergo factus et non sinus mesi. Hæc dicens præcepit tolli corpus adolecentis, et cum S. Longino reponi: et obtulerunt Deo in oculis regnanti

qui morituum apponit S. Longino:

VIDE SYNTAXIUM VIII I MART. PAG. 86.0

DE S. MENIGNO FULLONE, MARTYRE PARII IN HELLESPONTO.

AN. CCII. XV. MART.

C Hellespontus sumitur in provincia Asia inter Nestum urbem Theocir in Europa, et Abudam urbem Mysie interius in Asia, tum pro parte asiæ prædicato mari eposita: in qua Partium urbs antiqua inter Cyrenam metropolim, et Lampisacium Præpositi abhæret. In hoc urbe vivit, et martyrium subit S. Menignus Fullo, cujus memoriam inscripta est hæc: Idibus Marti Romano Martyr quodam his verbis. Eodem die S. Menignus Fullone, qui sub Herio passus est. Citatur in Notationibus Græcorum Menologium, ubi summam complexa egi: Acta referuntur, et hæc quidem phras: Eodem die S. Menignus Fullone. Hic sub Decio Imperatore, cum persecutio magna contra Christianos commota esset, pro Christiano fidei confessione animam tradens, martyrio consecratus est.

Fullus sacer

epitome 22 No. centris relia.

¶ At Græci in Menicus magnus et apud Maximum Episcopum Cathæricum in Vitis Sanctorum hic S. Menignus venerabilem viderunt, scilicet XV Martii et XVII Novembris. Et hoc ultimo loco palestam martyrii hæc verba videtur: Eodem die memoria S. Menignus Fullone, Oriundus hic fuit ex Hellespontico colonia Pario, cum audisset a militibus quosdam in foro clamantibus, Jesus Nazarenus noctu adveniens subduxit nobis nostros captivos: inflammatus spiritu omnem

sacrificium acceptabile. Pia vero mulier facta est Diaconissa: et gloriose fidei admissa: qua multis collaudata atque admonita rediit Episcopus in civitatem.

D

7 Vespera porro facta et nocte succedente, cum esset hora illius quarta, apparuit iterum Sanctus, dicens: Et quid blasphemias me? Que perterrefacta et tremebunda: Quis es, inquit, Domine mi? At ille: Ego sum, qui filium tuum in militiam adscripsi. Christina vero filii sui recordata exclamavit et ait: Domine si in militiam adscripsisses, non utique occideres eum. Rursus autem ad eum fidelissimus Longinus: Ecce etiam nunc blasphemias loqueris. Noli porro: sed surge et egredere domo tua, et videbis quod nollet filius tuus. Arreptaque illius manu, eduxit eam, et conspexit apertum celum ac magnum lumen ipsa in nocte: suspiciens autem raptaque in extasim, vultu cælestem Regem et gradientem ante ipsam filium suum. Tunc dixit ei S. Longinus: Jamne vidisti filium tuum, et credidisti quia in militiam adscriptus est? Cui illa: Sufficit mihi, sicut locuta sum tibi, Domine: et ipse continuo disparuit ab ea.

mater autem filium videre merua

8 Ex hoc porro tempore permansit illa in domo sancta, diebus et noctibus orationibus et absecrationibus vacans, et elemosinas faciens, nec non et morborum curationes per invocationem Christi et sancti Martyris ejus. Deum vero glorificans in vita sua probis universis que obligantur sibi. Defuncta est autem in diebus Paphnutii Episcopi, et deposuerunt eam juxta S. Longinum in eodem templo, in Christo Jesu Domino nostro: cum esset gloria et potestas, nunc et semper et in sæculis sæculorum, Amen.

post as tam sancte vitam E

shodem sepellitur.

a. Clarus prælo. Acta spem sanctitatis cooperatæ sunt. ex Incoronam Sanctorum reprobata. Alique ea mirabilia hic intelligi, non quæ vixit, sed quæ ad exemplum summa mortuus Jesus factus. Quis hæc autem prophetas sub Herio passus, suspiciens et videns eum de Ierusalem, ac nunquam talis factus in regem natura, nunquam tempore hujus incarnationis, idcirco celum iter ex alto, caput in streptuolum abjectum mirans, hac sollem parte versantibus. e. Quæ utique ejus rei memorasset multo post aliquot secula. — 3. Pa est Cappadocia 2. Melitopolis. Nomina vero Episcopi, Egyptium solis indutis hæc gesta in tempore, quo multos loci sub Sanctis commendare Egyptus potuit. Monasterium innotescitque effectissimum, et magis Paphnutii sanctitas fuit vulgata, ipsam nomen etiam Martyris reprobata corrodere.

operam delit, ut et ipso martyrio potiri possent. In eodem enim urbe multis Martyribus a custodibus in carcere conclusis, et janis ocellis et signatis, Sancti ab divino Angelo soluti sunt vinculis. Unde non reportis ipsis in custodia perseverentibus illorum vehementer perturbati sunt. Postquam autem S. Menignus, corlestem vocem, qua ad submersionem martyrii certamen invitabatur, audivit: nihil invidens, redditis Dominis suis vestibus (nam opedum bullo erat) liberatis tyrannorum edictis, que proposuerunt, a carnificibus crudeliter verberatur, et in terram propectus in pedes extenditur, et in stuporem erectus laqueratur: digitis pedum reclusis, ad tyrannum ducitur: a quo, quod sacrificium se idolis pernegaret, capitis damnatus, et a carnifice e osus bonum spiritum reddidit. Eadem loquuntur in vetusto Synaxario Parisiensis Collegii Claromontani Societatis Jesu. Quod vero distichon in Menicis præponitur, idem in Menicis MSS. Davonensis Chiffletii nostri ad diem XV Martii reperitur, et est tale:

4. 63. innotuit

Καθὰν ἑραπίδον πένοντο Ἰαροῖς ἢ ἐρ Ἐργου
Καθὰν ἑραπίδον πένοντο Ἰαροῖς ἢ ἐρ Ἐργου.
Gladio, Menigne fullo, dum pedes caput,
Tibi ipse fullo es, si quod est sordis, laucus

3 Hoc autem eodem die XV eloquium ipsius prodixit hæc mus